

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Rastko Bradašja. Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Sloven.«, direktor in glavni urednik Stane Skrabar. Za tisk odgovarja Franc Zdešar. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorijeva 26, telef. 170. Posamezni izvozi in. Priloge »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500 din, za inozemstvo pa 1600 din ali 3,5 dolarja Bančni rač. 65-KB-1-Z-181.

OB TEŽAVAH NEKATERIH NAŠIH OBČIN

Strokovni kader je pogoj za uspešno delo

Letošnji družbeni plan hrpeljske občine predvideva 46.785.000 dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov ter povečanje raznih občinskih skladov za 13.153.000 dinarjev. Njegovo izvajanje v prvem polletju pa ni povsem zadovoljivo in povzroča precej težko pri rednem poslovanju občine. Dohodki so namreč slabo pritekali v občinsko blagajno, saj je v prvih šestih mesecih bilo realiziranih le 31 odstotkov od predvidene vsote. Med vzroki za tako stanje ni najmanjši pomanjkanje strokovnega kadra v upravnem aparatu, ki bi uspešneje vodil nadzor nad izvajanjem družbenega

plana ter sproti opozarjal na momente, ki vplivajo negativno. Zato tudi ni bilo pravočasnih intervencij pri gospodarskih podjetjih s strani občine. Treba bo prej ko mogoče izpopolniti nezasedena sistemizirana delovna mesta prav v tistih organih, ki so najbolj poklicani, da nenehno nadzorujejo izvajanje družbenega plana.

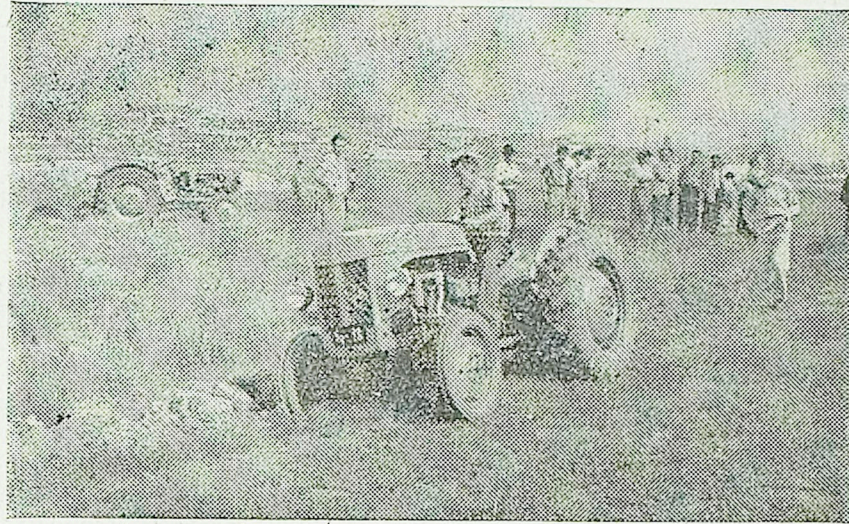
Socialni sestav hrpeljske občine je pretežno kmetijski. O kakšni pomembnejši industriji ni mogoče govoriti. Dohodki občine so zato v glavnem le s področja kmetijstva, slabo razvitega gostinstva in neznatnega obrtništva. Večji industrijski

obrat je le tovarna steklene galanterije v Hrpeljah, ki pa je že dalj časa v hudih gospodarsko-financijskih težavah. Njeno trenutno stanje močno vpliva na slabo realizacijo družbenega plana. Skupnost od te tovarne letos še ni prejela ničesar in kaže, da tudi v drugem polletju ne bo tovarna zmogla izpolniti svojih obveznosti. Ker je bilo v začetku leta pri sestavi letošnjega družbenega plana občine predvideno, da bo to podjetje igralo eno najpomembnejših vlog pri ustvarjanju občinskih dohodkov, je ta izpad občino občutno prizadel.

Posledica nezadovoljive realizacije je pomanjkanje finančnih sredstev za najnujnejše potrebe občine. Zato je ObLO Hrpelje moral najeti pri Narodni banki tri milijone dinarjev posojila, da je lahko kljub skrajnemu varčevanju — saj je potrošil le 34 odstotkov od predvidenih dohodkov — imel na razpolago dovolj finančnih sredstev za najnujnejše in neodložljive izdatke.

Temeljito sestavljena analiza izvajanja družbenega plana v prvem polletju pa narekuje tako občini, kakor tudi vodstvom podjetij in njihovim delovnim kolektivom, da v prihodnjih mesecih storijo vse za njegovo absolutno izvršitev do konca leta. Pri tem bo potrebno povzeti še marsikateri ukrep, predvsem pa izkoristiti do skrajnosti vse možnosti njegove realizacije, kot so aktivizacija notranjih rezerv, povečanje storilnosti dela itd.

K.

Kdo bo boljši? — Za vse na prvem mestu seveda ni bilo prostora, vendar pa so med tekmovalci odločale le pišle točke...

ZA VEČJO IN BOLJŠO UPORABO TEHNIKE V KMETIJSTVU

Tekmovanje traktoristov

Demonstracija dobrega uporabljanja tehnike v kmetijstvu — Visoko praktično znanje — Priprava za Ptuj — Ustanovni občni zbor traktoristov koprškega okraja

V nedeljo dopoldne je bilo v Kopru, na bonifiki za Istra-Benzom nasproti Stadiona, tekmovanje traktoristov in kmetijskih strojnikov koprškega okraja. Tekmovalo je okrog 30 traktoristov in strojnikov. Prireditve, ki jo je pripravila Okrajna zadružna zveza v Kopru, so se udeležili tudi pred-

stavniki oblasti in množičnih organizacij, med njimi podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar, predsednik ObLO Koper Miro Jelerčič in drugi.

Ker je bilo tekmovanje predpriprava za republiško prvenstvo, ki bo 1. in 2. septembra v Ptuj, je nedeljsko prireditve vodil ing. Marolt, član Glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije. Tekmovanje je začel s kratkim nagovorom kmetijski inšpektor OLO Koper ing. Vladimir Kincl, v imenu Okrajnega odbora Ljudske tehnike pa je zbrane tekmovalce pozdravil predsednik Miro Jelerčič.

Med tekmovanjem so traktoristi in strojniki pokazali dokaj visoko tehnično znanje in se pri praktičnem oranju, vožnji in upravljanju s kmetijskimi stroji in traktorji zelo dobro odrezali. Prav čuditi se je, da nekateri zelo dobri med njimi še nimajo potrebnih strokovnih kvalifikacij, oz. jim te še niso priznane, ker še nimajo potrebnih strokovnih izpitov. Tekmovanje je pokazalo, da bodo naši traktoristi in kmetijski strojniki upoštevanja vreden tekmelec na republiški prireditvi v Ptuj.

Po tekmovanju so imeli traktoristi in strojni tehniki koprškega okraja ustanovni občni zbor svoje stanovske organizacije. Da je bila ta nova organizacija njim samim zelo potrebna, je razvidno že iz postavljenih nalog, od katerih so najvažnejše skrb za izpite in strokovno kvalifikacijo članov, za izboljšanje in povečanje uporabe tehnike v kmetijstvu in za pravično nagrajevanje po dokazani strokovnosti članstva.

rb

V globini nad 1000 m borba za trupla žrtv RUDNIŠKE KATASTROFE V MARCINELLU

Na podlagi najnovejših analiz o položaju v rudniku Marcinelle, kjer je v globini 1035 metrov zasutih še nad 100 rudarjev, so inženirji in tehniki komaj 21. avgusta sporočili, da je »zrak v globini 1035 metrov, kjer je ob nesreči ostal glavni del rudarjev, zastrupljen in ni nobenega upanja več, da bi te ponesrečence rešili.« Kljub temu pa reševalci še vedno skušajo čimprej prebrati do zasutih rudarjev, do globine 1035 metrov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prva obletnica uveljavitve Videmskega sporazuma

Bogata bilanca

20. avgusta je bila obletnica podpisa videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo. Čeprav je bilo delo mešane italijansko-jugoslovanske komisije, ki je pripravljala sporazum, dolgotrajno in je vse kazalo, da ta sporazum ne bo podpisan tako kmalu, sta obe komisiji z dobro voljo sporazum le dosegli. Izvajanje tega sporazuma pa še vedno spremlja posebna jugoslovansko-italijanska komisija, ki se redno sestaja izmenoma na jugoslovanskem in italijanskem ozemlju. Zadnji sestanek je le-ta imela v začetku julija v Ljubljani, prihodnji pa bo konec oktobra, verjetno v Vidmu.

obojestranskih prehodnih seveda najboljše govore, kako nujen in koristen je bil videmski sporazum. Od 20. avgusta lani do 30. junija letos je bilo izdanih in obnovljenih oziroma podaljšanih na obeh straneh skupaj nad 265.000 dovolilnic. Samo od 1. januarja letos do konca junija pa je na vseh prehodih na jugoslovansko-italijanski meji bilo nad 1.400.000 ljudi, ki uživajo olajšave na podlagi videmskega sporazuma. Tako lahko trdimo, da je bilo v enem letu izabeleženo nad dva milijona prehodov. Največji je bil promet na področju Gorice in Trsta.

Številke o dovolilnicah, izdanih v enem letu, oziroma številke o

PREDPRIPRAVE ZA GRADNJO VELIKE HIDROCENTRALE V OSPU

Za elektriko gre...

Reka bo postala najdaljše slovensko jezero — Iz Vrem po rovu v Osp — Novih 216 milijonov kWh elektrike letno — Na poplavljenem področju prizadetih samo 32 gospodarstev — Dvakratna korist izpeljave Reke iz Ospa v Rižano — Preureditev cestnega prometa zaradi poplavljenih cest — Pet let dela za okrog 1000 delavcev

Na Okrajnem ljudskem odboru je bil te dni sestanek, na katerem so proučili vse potrebno za pripravo gradnje velikega akumulacijskega jezera na reki Reki in hidrocentrale v Ospu pri Kopru, kamor

bi voda iz jezera pritekala po 17 in pol km dolgem rovu. V Ospu bi bila torej le strojnica, kjer bi bile montirane turbine in generatorji, razdelilna postaja in druge naprave, glavna dela pa bodo v dolini

Reke vzhodno od Prema in pri Gornjih Vremah, kjer bosta stali veliki pregradi — vmes pa 18 km dolgo jezero.

Gradbena dela za to hidrocentralo bodo trajala predvidoma pet let. Zaposlenih bo skupaj okrog 800 do 1000 delavcev. Od tega bo okrog polovica nekvalificirane delovne sile, 30 odstotkov kvalificirane delovne sile (minerji, mehaniki, šoferji, tesarji itd.) in pa 20 odstotkov visokokvalificirane (inženirji, tehniki itd.). Svet za delovne odnose pri OLO Koper je že začel delati posebno analizo, ki naj ugotovi vso razpoložljivo domačo delovno silo, ki bi prišla v poštev pri gradnji.

OLO je imenoval tudi posebno cenilno komisijo, sestavljeno iz predstavnikov prizadetih občin (il. Bistrica, Pivka in Divača), ki bo proučila in ocenila vso škodo, ki jo bo treba povrniti lastnikom gospodarstev na področju, ki ga bo poplavilo novo jezero med obema pregradama. Po prvih ugotovitvah, ki so bile napravljene vzporedno s projektom, je ugotovljenih 32 upravičencev. Poplavljeni predel je namreč precej redko naseljen in zaradi tega ne bo večjih težav s preseljevanjem in povračilom škode.

Vse cenitve in predlogi za odškodnino morajo biti gotovi do 10. septembra letos, ker bo projekt za to hidrocentralo z vso pripadajočo dokumentacijo vročen v pro-

DR. ALEŠ BEBLER NA ODDIHU V KOPRU

Naš veleposlanik v Parizu dr. Aleš Bebler, ki je trenutno na rednem letnem dopustu v domovini, je nekaj dni svojega oddiha preživel skupaj s soprogo Vero tudi v Kopru. Na povabilo Poverjeništvu Društva novinarjev Slovenije v Kopru, ki se mu je rad odzval, je tovariš Bebler prebil četrtkov večer v družbi koprskih novinarjev ter drugih političnih in kulturnih delavcev

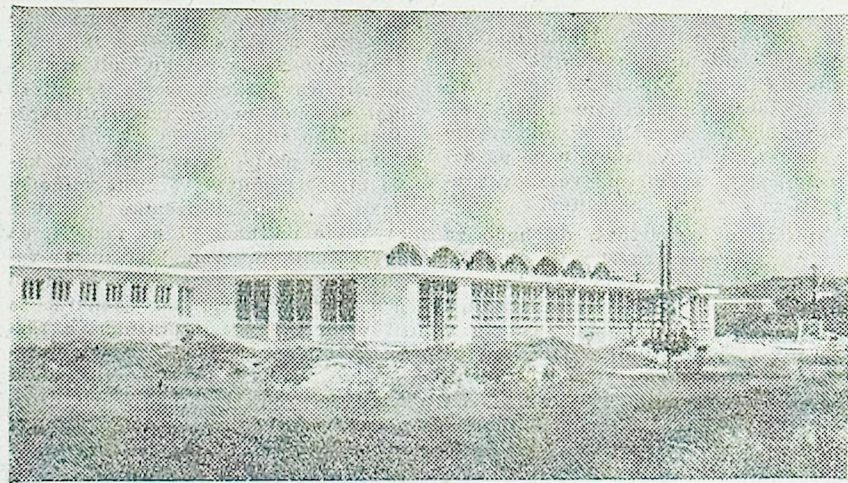
V Kopru je odprta

najsodobnejša avtomehanična delavnica v Jugoslaviji

Vse večji blagovni in turistični promet v koprskem okraju, ki se opravlja predvsem s kamioni in avtobusi (v zadnjem času tudi precej z ladjami), zahteva, razumljivo, tudi velike zmogljivosti av-

tomehantičnih delavnic. Čeprav je le-teh v našem okraju nekaj, je vse to premalo. Zato se je že 1954 leto odločilo koprsko podjetje »Avtocommerce«, ki je zastopnik Mercedes-Benz na koprskem

področju, zgraditi večjo avtoservisno postajo — za generalna popravila motorjev znamke Mercedes-Benz, hkrati pa tudi za servisno delo avtomobilov drugih tipov. Lani spomladi so začeli zidati prostore za to postajo ob glavni cesti Skočjan-Semedela pri Kopru, zdaj pa so novo delavnico že odprli. Skupaj s specialnimi stroji (na primer: 8-tonska mazalna jama, 2 tonski verižni žerjav, stroj za centriranje koles, pralnica za dvigalno itd.), je vredna okrog 60 milijonov dinarjev. Predvidevajo, da bodo kasneje lahko popravljali tudi ladijske motorje. Te, zdaj odprte objekte pa bodo do konca leta 1957 izpopolnili, oziroma postavili še črpalno postajo, buffet in izložbo nadomestnih delov tipa Mercedes. Načrte za avtomehanično delavnico, ki je najmodernejša v državi, je napravil inž. Blagajne iz Ljubljane.

Na sliki: pravkar dograjeno poslopje nove avtomehanične delavnice.

Sprejem POSVETU

Predsednik Tito sprejel kitajske nogometne reprezentance. Po zaključeni turneji po Jugoslaviji so člani kitajske nogometne reprezentance odpotovali na Brione, kjer jih je sprejel jugoslovanski predsednik in se delj časa zadržal z njimi v prisrčnem razgovoru. Podrobno se je zanimal za razvoj športa na Kitajskem in prosil svoje goste, naj sporoče njegove tople pozdrave vsem športnikom in mladini Kitajske.

Nobenih pogajanj brez Makariosa! Vodstvo grške pravoslavne cerkve na Cipru je izjavilo, da ne bodo začeli nobenih pogajanj o rešitvi ciprskega vprašanja brez izgnanega nadškofa Makariosa. Čeprav je osvobodilno gibanje EOKA na otoku prenehalo z akcijami, da bi omogočilo začetek pogajanj, je malo verjetno, da bi prišlo do sporazuma. Britanci so namreč uradno objavili, da se njihovo stališče do nadškofa Makariosa ni prav nič spremenilo. Medtem pa se številni britanski listi zavzemajo, naj bi vlada bolj realno gledala na ciprsko vprašanje in stopila v stike z nadškofom. To velja zlasti za laburistični tisk.

Istiklal hoče vlado le zase. Vodstvo maroške vodilne stranke Istiklal je sklenilo, da bodo njeni zastopniki v vladi takoj odstopili. Hkrati bo zahtevalo sestavo vlade, v kateri bodo izključno njeni pristajaši. Voditelji Istiklala sodijo, da sedanja vlada ne more zagotoviti miru in varnosti v državi in da je Maroko v težavnem finančnem in gospodarskem položaju. V sedanjih vladi, ki ji predseduje Si Bekaj, so razen predstavnikov Istiklala tudi predstavniki demokratske stranke neodvisnosti in zastopniki neodvisnih.

Sklep Istiklala je vzbudil precejšnje razburjenje v Franciji. Vendar upajo, da bo sultanu uspelo doseči pomiritev.

Predvolilni kongres ameriških republikancev poteka v znamenju sestave programa, s katerim bo

stranka začela volilno kampanjo in v znamenju boja za podpredsedniškega kandidata med Nixonom in Herterjem. Na kongresu bodo po mnenju političnih opazovalcev v glavnem potrdili politiko republikancev v zadnjih štirih letih, naglasili pa bodo večjo povezanost ZDA z Združenimi narodi in vprašanje ameriške gospodarske pomoči tujini. Razen tega bodo v volilnem programu obsodili rasno diskriminacijo. V tej točki bo torej republikanski program podoben programu demokratov.

Zelo kočljivo vprašanje pa je izbira kandidata za podpredsedni-

ZAHODNONEMŠKA KP POSTAVLJENA IZVEN ZAKONA

Proti prepovedi ni priziva...

Zaplenjeno vse premoženje — Prve aretacije in preiskave — Za Zahodni Berlin prepoved ne velja

Ze pred petimi leti je zahodnonemška Adenauerjeva vlada, v času najhujše hladne vojne, vložila sodno razpravo za razpust zahodnonemške komunistične partije, češ da je le-ta protustavna. Pet let je tekla pravda, nič koliko besed so izrekli in napisali, bonnska vlada pa je kljub protestom trmasto vztrajala v svoji zahtevi. In tako je 17. avgusta Zvezno sodišče v Karlsruhe objavilo razsodbo: KP Zahodne Nemčije je protustavna, zapleni se vse njeno imetje, vsak poizkus obnove KP ter njenih organizacij bo kaznovan, proti razsodbi ni priziva. Tako se je torej zaključila razprava, ki se je začela 23. novembra leta 1954... In kakšni so podrobni razlogi za ukinitvev KP Zahodne Nemčije, ki šteje 80.000 članov? Posebna deklaracija zahodnonemške vlade pravi, da je bilo ugotovljeno, kako si je KP Zahodne Nemčije prizadevala strmoglaviti sedanji režim in da obstoj KP ogroža temeljna načela demokratičnih svoboščin na ozemlju Zahodne Nemčije.

Razpustitev KP Zahodne Nemčije je v sami Zahodni Nemčiji sprožila vrsto političnih vprašanj, ki pa se ne tičejo samo KP, temveč vsega demokratičnega življenja v tem delu Nemčije. Zakaj policija je takoj zasedla vse prostore KP, prepovedali so izhajanje 13 dnevnikom in 37 tednikom, s skupno naklado 130.000 izvodov.

Brez dvoma je razpustitev KP Zahodne Nemčije v sedanjem času naletela na številne komentarje po svetu, predvsem pa v sami Nemčiji. Tako je predsedstvo zahodnonemške KP objavilo deklaracijo, ki pravi, da je s tem ukrepom bonnska vlada postala ena najbolj reakcionarnih v Evropi. In čeprav je zahodnonemška vlada izjavila,

ka ZDA. V zadnjih tednih se je tehnika nekoliko nagnila k Herterju, čeprav so v začetku republikanski voditelji ostro nasprotovali Stassenu, ko je predlagal Herterja namesto Nixona. Zanimivo je, da se predsednik Eisenhower doslej še ni izjasnil o tem vprašanju.

Delegacija laoske vlade je prispejala v Peking. Vodi jo princ Suvana Fuma, namen njenega obiska pa je utrditi prijateljske zveze med Laosom in Ljudsko republiko Kitajsko. Ob prihodu v Peking je Fuma izjavil, da bo politika Laosa dosledno nevtralna in da se Laos ne bo pridružil nobeni vojaški zvezi. Izrazil pa je svoje zadovoljstvo, da bo ta obisk prispeval k utrditvi prijateljskih odnosov z LR Kitajsko in sploh k utrditvi miru v Aziji.

da ne bodo začeli sodniškega postopka proti osebnostim, ki so bile v preteklosti člani KP, če niso odkrito podpirale protustavnih ciljev, so v treh dneh po prepovedi KP napravili policisti na tisoče hišnih preiskav, več deset komunistov so zaprli, istočasno pa so začeli odstranjevati komuniste tudi iz raznih organov oblasti in iz parlamentov. Protesti proti prepovedi KP so bili zlasti številni v Vzhodnem Berlinu, poročajo pa tudi, da je začela delovati tajna komunistična radijska postaja »Svobodni nemški radio«.

Reakcionarne sile izrabljajo zločin v Ptujju

V POLITIČNE NAMENE IN PROPAGANDO PROTI JUGOSLAVIJI

V začetku tega meseca je postal žrtev gnusnega zločina pater Alojzij Golob v minoritskem samostanu v Ptujju. Zločinec je s sekuro pobil gvardijana Goloba in ni pustil za seboj nobenih sledi. Razumljivo je bilo, da zločinca takoj ni bilo moč najti. Vendar je nagla in spretna akcija organov notranje uprave že v nekaj dneh razjasnila gausen zločin. Vendar so se v tujini nekateri nam nasprotni elementi o tej zadevi tako na široko razpisali, kakor da je bil ta umor »naročen iz političnih ozir.« Še več! Klevetniki in natolcevalci iz tujine so hoteli iz tega gnusnega zločina napraviti veliko politično afero in prikazati zločin kot »kruto preganjanje vere in cerkve v Jugoslaviji«. Razen tega pa so nekateri časopisi pridali k temu dogodku še nekatere druge klevete, ki pa niso niti resnične

Na londonski konferenci zmagujejo sile miru Egiptovske suverenosti ni mogoče zanikati

V Londonu v »Dolgi galeriji« Lancaster Housa se je začela 16. avgusta za zeleno mizo konferenca o — sueškem problemu. Le-to je začel premier Eden, ki je v opreznem govoru dejal, da je smatrati to konferenco za eno izmed najresnejših po drugi svetovni vojni.

Čeprav je bila londonska konferenca sklicana na zelo samovoljen način in čeprav so ji sklicatelji oz. pobudniki pripisali namen, ki nasprotuje suverenim pravicam Egipta, je vendar rodila nekaj dobrih uspehov. Predvsem — pomirila je nekoliko vzdušje v zvezi z nacionalizacijo Suezja, ki je bilo še nedavno tega polno ultimativnih izjav in vojaških groženj. Tudi začetni govor zahodnih delegatov — čeprav niso rodili ničesar takega, kar bi bilo sprejemljivo za Egipt — so nekako pripomogli, da je danes položaj kolikor toliko jasan. Angleški delegat je na primer povedal, da Britanija ne namerava vsiljevati konferenci naloge, minister Dulles pa je izjavil, da ZDA slej ko prej nasprotujejo uporabi sile v sueški krizi.

Ker stopa konferenca v drugo fazo — generalna debata je pri kraju, in zdaj je nastalo vprašanje, kako uresničiti predloge — bi utegnila pomeniti konferenca za zeleno mizo korak k ureditvi sueškega vprašanja, če bi začetni duh konference prevladoval še naprej. Vendar je drugo fazo konference prehitel angleški zunanji minister, zahtevajoč, naj se delegati izrečejo za mednarodno upravo Sueškega prekopa. Se pravi, izrečejo naj

se proti egiptovski nacionalizaciji. Le-ta je tudi predlagal, naj bi načela, o katerih so se sporazumeli, sporočiti Egiptu, zavrnil pa je tudi sovjetski predlog o sklicanju nove konference o Suezju. Tak pečat v drugi fazi konference le-to lahko uniči in jo kompromitira. Londonska konferenca namreč nima nobenega pooblastila, da bi sprejemala odločilne sklepe. Zato bi bilo vsako glasovanje za ali proti internacionalizaciji prekopa popolnoma negativen ukrep.

Nobena mednarodna konferenca, prav tako tudi londonska, nima nikake pravice odločati o notranjem egiptovskem ukrepu o nacionalizaciji premoženja na področju Egipta. Zato bodo države, ki sodelujejo na konferenci, konstruktivno pripomogle k ureditvi sueškega vprašanja le, če bodo dajale konferenci značaj, kakršen je bil v začetku in če se bodo sporazumele o sklicanju nove mednarodne konference, kakor je predlagal predsednik Naser, ali, če bodo našle pot k njenemu preraščanju v široko pristojno konferenco ali pa, če bodo sklenile prenesti to razpravo na OZN.

Vineboj vstati

V TIRANI so podpisali konvencijo o varovanju in vzdrževanju mejnih znakov na jugoslovansko-albanski meji. Znano je, da so te znake leta 1954/55 obnovili. Konvencija predvideva vrsto ukrepov za varovanje in redno vzdrževanje razmejitvene črte.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET je sklenil v skladu z že podpisanim sporazumom med vladaama FLRJ in Indonezije, da bosta poslaništvi v Beogradu in Djakarti povzdignjeni na stopnjo veleposlaništev.

Za novega vrhovnega poveljnika Kopenskih sil SOVJETSKE ARMADJE je bil imenovan maršal Radion Malinovski.

Predsednik indonezijske republike SUKARNO bo 29. septembra obiskal Kitajsko, kjer se bo zadržal dva tedna. Še prej pa bo Sukarno obiskal Sovjetsko zvezo, septembra pa tudi Jugoslavijo.

Podpredsednik bolgarske vlade KARLO LUKANOV je bil imenovan za novega zunanjega ministra.

Predstavnik ARABSKE LEGIJE je izjavil, da je neki izraelski odred vdrl kakega pol kilometra daleč na jordansko ozemlje, pri kraju Umrihan v pokrajini Dzenin in streljal na jordanske straže. Le-te so odgovorile in so ubile dva izraelska vojaka. Na izraelski strani so bili ranjeni trije ljudje.

(Nadaljevanje s 1. strani)

HC OSP

učevanje Komisiji za odobravanje investicijskih programov pri republiki Ljudski skupščini.

Vzporedno z deli na novem akumulacijskem jezeru bo treba takoj začeti tudi s preureditvijo cestnega omrežja. Ker bo cesta Pivka—Ribnica—Bitnja—Ilirska Bistrica poplavljena, bo treba rekonstruirati in asfaltirati cesto Pivka—Ilirska Bistrica preko Zagorja in Knežava. Razen tega pa bo dan velik poudarek brkinski cesti, ki je že trasirana in jo je letos lep kos zgradila s prostovoljnim delom naša mladina. Brkini bodo razen tega povezani še s cestama preko obeh pregrad novega jezera na obe železniški progi: Pivka—Reka na postaji Kilovče, in Pivka—Trst na postaji Vreme ali Gornje Ležeče. Proučiti in rešiti bo treba tudi komunikacijske poti na obali novega jezera.

Vzporedno z graditvijo tega velikega objekta bo rešen še en zelo pereč problem: vprašanje preskrbe s pitno vodo. To vprašanje bo rešeno temeljito in za dolgo dobo z zajetjem vrelca v Padežu, ki bo dajal dovolj vode za ves Kras in Slovensko Istro.

Za usmeritev Reke po iztoku iz strojnice v Ospu obstajata dve varianti: po potoku Ospu v Miljski zaliv in po novi strugi in delno rovu v Rižano. Vsekakor bo treba izbrati drugo varianto, ker bi s tem dosegli dvojno korist: vodo bi lahko ponovno izkoristili za pridobivanje hidroenergije, razen tega pa — in to je najvažnejše — bi s tem uredili vodni režim v Rižani, ki ima doslej premajhno kapaciteto za uresničitev namakalnega sistema na kmetijskih površinah koprške okolice.

Glede na to, je pri OLO Koper osnovana tudi posebna komisija strokovnjakov, ki bodo proučili ekonomske interese kot posledice tega velikega hidroenergetskega projekta, ki bo poleg pridobljene elektrike tudi sicer velikega pomena za nadaljnji razvoj kmetijstva in industrije koprškega okraja.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA ZA SLOVENSKI JADRAN

Demobilizacija ali razorožitev

Glavna tema sedanjega časa — razorožitev in odvracanje vojnih nevarnosti — se čestokrat gleda enostransko, zaradi česar tudi določene ohrabrujoče poteze za reševanje tega kompleksnega problema ostanejo nepopolne in nedokončane. Industrija in vojna tehnika sta sedaj dosegli tak razvoj, v katerem pada število vojakov in klasični rodovi vojske — pehota — v senco najmodernejšega atomskega in s pomočjo radia vodnega orožja. Za uporabljanje teh vrst orožja, ki v prejšnjih vojnah še niso bila poznana, ni potrebno tako veliko število vojakov kakor doslej. Kako naj se torej v takih pogojih kaže razorožitev?

Velesile, ki so v zadnjih dveh oziroma treh letih delno zmanjšale število svojih oboroženih sil, so le sporočile, za koliko so zmanjšale število vojakov. Tudi sami vojni strokovnjaki v teh državah so, polemizirajoč z drugimi državami, odkrito priznali, da je taka demobilizacija nezadostna in pravzaprav celo potrebna zaradi krepitve vojnega potenciala. Kajti največji del demobiliziranih ljudi preide iz kasarn v sodobne tovarne, kjer sodelujejo pri izdelovanju sodobnega, največ atomskega orožja. Iz tega

nastaja, kakor dokazujejo vojaški strokovnjaki, nasprotujoče stanje: demobilizacija povečuje vojno učinkovitost.

Drugo nasprotje je v tem, ker se sovjetski in ameriški vojni strokovnjaki in politiki medsebojno kritizirajo, da pod videzom demobilizacije večjega števila vojakov krepje atomsko vojno industrijo. Američani očitajo Sovjetski zvezi, da je v teku lanskega in letošnjega leta sporočila demobilizacijo 1.840.000 vojakov samo zato, da bi jih lahko uporabila v vojni industriji. Podobno pa očita tudi Sovjetska zveza Američanom.

V ZDA predvidevajo, da bodo do leta 1960 šteje njihove vojaške sile okoli 2.060.000 vojakov, nasproti dveh milijonom 800.000, kolikor jih imajo danes. To je torej zmanjšanje za okoli 26 odstotkov. Pri tej demobilizaciji bo upoštevano 450.000 ljudi iz pehote, 200.000 iz mornarice in 90.000 iz letalstva. Kakor je videti, se v prvi vrsti zmanjšuje pehota, ker se njena vloga v sodobni strategiji vse hitreje izgublja.

Vprašanje je, če bodo izdatki za vojsko v ZDA, ko bo le-ta zmanjšana za eno četrtino, manjši in če bodo

navkloplačevalci tudi manj obdavčeni, kakor danes? Ze sedaj je bilo sporočeno ameriškim prebivalcem, naj ne pričakujejo zmanjšanja davkov. Stroški, namenjeni za vojne namene v ZDA v bodočih letih, kakor zatrjujejo v ZDA, ne bodo manjši od 40 milijard dolarjev letno, to se pravi, nič manjši od sedanjih. Računajoč s tem, da imajo v proizvodnji prvenstvo oziroma prednost nova vojna orožja (vodikova bomba, letala z dolgim radijem in projektili, vodeni s pomočjo radia), bodo finančna sredstva vsekakor rezervirana zanje. Vsoto pa, katero so rabili za vzdrževanje velikega števila vojakov, bodo po demobilizaciji le četrtine vojakov prevrgli za sodobno oborožitev.

Obstajajo predračuni, da bodo za ta nova orožja potrebovali okoli 70 milijard dolarjev letno več, kot porabijo danes v ZDA za oborožitev. Hkrati z načrtom o demobilizaciji v ZDA razmišljajo tudi o tem, kakšni naj bodo v bodoče regruti, katerih bo manj po številu, vendar bodo od njih zahtevali večjo tehnično znanje. Predvsem zaradi tega, da bodo znali opravljati s sodobno oborožitvijo. To pa pomeni, da bodo morali velike vsote nameniti za pouk teh vojakov,

še preden bodo oblekli vojaško uniformo.

Podoben proces se opaža tudi v Angliji. Vendar v Angliji, kjer imajo precejšnje finančne težave, hkrati zaradi zaostritve položaja z arabskimi državami celo mobilizirajo rezerve, istočasno pa dajejo ogromna sredstva za sodobno oborožitev, za atomske poizkuse v Avstraliji in za proizvodnjo prve vodikove bombe.

Francozi, čeprav zaradi svojih vojaških operacij v Severni Afriki ne zmanjšujejo, temveč kar se da povečavajo število stanje svoje vojske, prav tako dajejo velikanske zneske za sodobno orožje in delajo poizkuse v Sahari z radiom vodene izstrelke. Prav tako pa je v teku tudi modernizacija sovjetskega orožja, čeprav so lani in letos precej zmanjšali svoje oborožene sile.

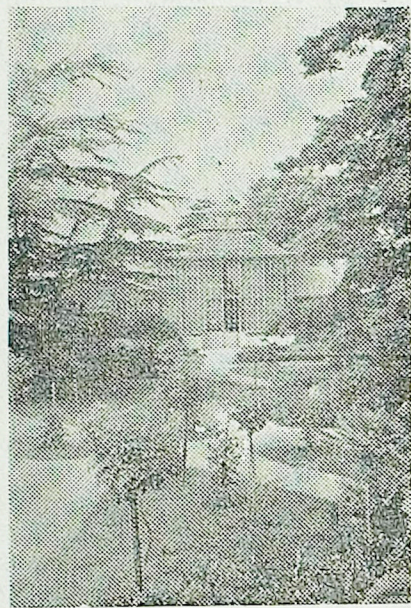
Dejstvo pa je, da svet išče pot, kako bi se izognili nevarnosti vojne in kako bi zmanjšali izdatke in davke za vojne potrebe. Ni pa razloga, da v določenih državah, kjer imajo velikanske oborožene sile, ne bi mogli izvesti razorožitve, ker zaenkrat še ni mednarodnega sporazuma o razorožitvi. Toda tedaj, ko se začne razorožitev, nastane osnovno vprašanje: kako je treba razorožiti? Ali samo reducirati »odvečno« število vojakov in izločiti zastarele tipe orožja, ali pa je treba zaustaviti dirko v sodobnem, še strašnejšem oboroževanju...?

VAŽNO ZA NAŠE OLJARJE

Nadaljnji ukrepi za zaščito oljk

Oljarstvo Slovenske Istre je izredno pomembna postavka našega gospodarstva. Pristno oljčno olje je zelo važno zlasti za uspešen razvoj ribje industrije, ker ta uporablja za konzerviranje rib le najboljše pristno oljčno olje. Oljkini nasadi uspevajo na obalnem pasu Istre in štejejo okrog 120.000 oljčnih dreves. Vrednost teh nasadov lahko računamo na eno in pol milijarde dinarjev.

Znani park v Sežani je tudi delno ogrožen zaradi letošnje pozebe eksotičnega drevoja in grmičevja

Ostra zima je v minulem mesecu februarju zelo resno ogrozila to veliko ljudsko premoženje. Temperatura od -13 do -14, C je za oljčno drevje kritična. Spomladi smo sicer vsi računali še z mnogo težjimi posledicami pozebe, ki pa ni bila tako katastrofalna. Zahvaliti se moramo zato le odpornosti naše oljke, in pa pametnim nasvetom in ukrepom naših oblasti in ustanov. Na sestanku kmetijskih strokovnjakov in praktikov, ki je bil sklican spomladi na Zavodu za jadranske kulture v Skocjanu, je bilo sklenjeno, da pustimo oljčno drevje popolnoma pri miru. Smatrali so, da je vsako obrezovanje oljk nevarno. Pozebo oljčno drevje je prebolelo težke posledice pozebe ter je večina ozelenela. Veliko je k temu pripomogla vlažna spomlad in zelo toplo poletje.

Zavod za jadranske kulture v Skocjanu je sklical dne 11. t. m. ožji posvet strokovnjakov Okrajne zveze. Dne 16. t. m. je OZZ sklicala na sestanek vse kmetijske referente pri kmetijskih zadrukah na območju občin Koper, Izola in Piran. Dne 18. t. m. pa je bil strogo obvezen praktični sestanek vseh kmetijskih strokovnjakov, ki delajo na pospeševanju sadjarstva na področju omenjenih občin. Sestanek je trajal ves dan in je bil v oljčnih nasadih kmetijskega posestva v Ankaranu. Tam je bilo definitivno sklenjeno, kako bomo obrezovali poškodovane oljke.

Oljčno drevje je bilo po stopnjah poškodbe razdeljeno v 4 skupine. Vsako skupino je treba posebej obravnavati. Oljčno drevje bomo torej obrezovali takole:

1. **Mlado oljčno drevje**, ki je v glavnem najbolj prizadeto, moramo obrezati najbolj energično. Odstra-

niti moramo vse poškodovane debelce in pustiti le en sam najlepši zeleni poganjek. Z delom moramo končati najpozneje do 15. septembra t. l.

2. **Starejše drevje**, ki je še živo, ni pa še pognalo zelenih poganjkov, moramo pustiti pri miru in ga ne smemo obrezovati.

3. **Starejše oljčno drevje**, ki je do tal pozeblo in je suho, moramo posekati do tal, potem, ko smo si preskrbeli potrebno sečno dovoljenje.

4. **Starejše drevje**, ki različno poganja obrežemo do konca septembra t. l. V kolikor nismo dela končali, začnemo ponovno z obrezovanjem takoj, ko mine nevarnost zime. Obrezovanje mora biti tako, da povzročimo drevju čim manj ran. Zato moramo odstranjevati le pozeblo in suho vejevje, ter pregošče poganjke malo razredčiti.

Končno moramo drevju pomagati z gnojenjem. Gnojili bomo najboljše, če pozeblemu drevju dajemo umetna gnojila v treh obrokih. Gnojiti moramo popolno, to pomeni s kalijevimi, fosfornimi in dušičnimi gnojili. Fosforna in kalijeva gnojila, to sta superfosfat in kalijeva sol (potaša), podkopljemo čim bliže korenin novembra in decembra, to je pred zimo. Na drevo, katerega veje merijo do 1 metra, dajemo 10 dkg kalija (potaše) in 40 dkg superfosfata. Drevju z vejami do dveh metrov dajemo 1/2 kg potaše in 2 kg superfosfata. Večjemu drevju pa damo dvojno količino. Dušična gnojila, to je kalkamonsalpeter ali nitramonkal ali čilski soliter dajemo v dveh obrokih in sicer enkrat meseca februarja—marca in drugič maja—junija. Mlajšemu drevju dajemo okrog 20 dkg na drevo, srednje močnemu 1 kg in starejšemu do 2 kg na drevo. Vsakokrat damo polovico navedene količine. Dušičnih gnojil ni treba podkopavati. Norme gnojenja ne morejo biti natančne; zato navajamo le približne. A. Flego

Nove cene gnojil

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta so bile določene nove cene za umetna gnojila domače in tuje vrste. Domača gnojila imajo prodajno ceno od 9 do 13 din kg, cene gnojil iz uvoza pa se gibljejo od 9 do 20 din kilogram. Nove cene so mnogo bolj ugodne, kot so bile prejšnje in bodo lahko kmetovalci le-te kupovali za vse kmetijske kulture brez kakršnihkoli obveznosti.

Visoka produktivnost sežanske „Mlekarnе“

Mlekarna v Sežani je letos predelala 2.676.000 litrov mleka, ki ga je od približno 3.000 mlekodajalcev zbrala v stotih zbiralnicah na področju bivšega sežanskega okraja. Iz zbranega mleka so izdelali 96.000 kilogramov masla, 68.000 kg kazeina, 37.000 kg ekspres hladnega kazeinskega lepila, ki ga uporabljamo pri mizarških delih, okrog

Kmalu bo zrelo

Razpis štipendij

Komisija za štipendije OLO Koper razpisuje naslednje štipendije:

1. **Filozofska fakulteta:** za študij slovenščine: 2; za študij angleščine: 2; za študij filozofije: 2.
2. **Prirodoslovno mat. fak.:** za študij matematike: 2.
3. **Tehniška fakulteta:** gradbeni oddelek: 3; odd. za arhitekturo: 2.
4. **Pravno-ekonomska fakulteta:** ekonomski oddelek: 2; pravni oddelek: 2.
5. **Medicinska fakulteta:** stomatologija: 5.
6. **Farmaceutvska fakulteta:** 3.
7. **Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo:** agronomski oddelek: 2; veterinarski oddelek: 2.
8. **Višja šola za telesno vzgojo:** 2.
9. **Akademija za igralsko umetnost:** 3.
10. **VIŠJA PEDAGOŠKA ŠOLA:** za študij slov.-angl.: 2; za študij angl.-slov.: 3; za študij mat.-fiz.: 2; za študij predvojaške vzgoje: 1.
11. **Dvoletna gospodinjstva šola Groblje:** 3.
12. **Šola za sanitarne tehnike:** 1.
13. **Šola za socialne delavce:** 3.
14. **Gradbena srednja šola:** 2.
15. **Fizikturna srednja šola:** 3.
16. **Kmetijska srednja šola:** 1.

Prosilci naj vložijo pravilno kolokovane prošnje in sledeče priloge:

1. Prepis zadnjega šolskega spričevala,
  2. potrdilo o vpisu v šolo,
  3. potrdilo o imovinskem stanju,
  4. družinski list,
  5. potrdilo o prejemanju ali neprejemljanju otroških doklad.
- Komisija ne bo upoštevala prošenj, katerim ne bodo priložene vse zahtevane priloge, in prošnji dijakov ali študentov šol, ki niso zajete v razpisu.
- Rok za vlaganje prošenj je do 10. septembra 1956.
- Komisija ne bo reševala prošenj, ki bodo dospele po navedenem roku.

3.000 kilogramov smetane, 3.500 kg kuhanega masla ter 8.600 steklenic jogurta. Največjo dosedanjo produktivno so imeli v juliju, ko so prekoračili sedanji plan predelave za 4.000 litrov dnevno in dvignili produktivnost v prvem polletju za 14 odstotkov od lanskoletne ter pri tem povečali proizvodnjo za štiri odstotke od planirane za preteklo polletje.

Sežanska mlekarna je ena najmodernejših v državi. Dograjena je bila pred dvema leti in ima najsoodobnejše stroje za pasterizacijo mleka, za izdelovanje kazeinskih lepil in kazeina, za predelavo mleka v maslo, hladilnice; stroje za izdelavo ledu in vso opremo za pranje vrčev ter polnjenje steklenic za jogurt.

O gospodarjenju ter družbenem upravljanju v tem podjetju, kakor tudi o njegovi odkupni ter prodajni politiki bomo še pisali. Ob tej priložnosti bomo obravnavali tudi vzroke, zakaj naj bi podjetje znižalo odkupne cene mleka za 2 dinarja ter s tem povzročilo zavirane stimulacije v živinoreji, ki se je v zadnjih letih že lepo razvila na sežanskem, kakor to namerava, namesto da bi znižali cene svojim proizvodom z izkoriščanjem vseh notranjih rezerv in ponudili tržišču blago, ki ga imajo trenutno v skladiščih na zalogi. sv

SKRB DRUŽBE ZA OTROKE PADLIH BORCEV

To smo dolžni spomenu njihovih staršev

Komisija za podeljevanje štipendij (podpor) tistim otrokom padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja v občini Koper, ki obiskujejo šolo, pa nimajo potrebnih finančnih sredstev, je v tem tednu ugodno rešila že nad 100 takih prošenj. Se pravi, vsi ti bodo že od 1. septembra dalje prejeli mesečne podpore v višini, ki jo je odobrila ta komisija, in to do konca šolskega leta 1956/57. Občinski ljudski odbor v Kopru, ki je oskrbel finančna sredstva za te podpore, je do konca letošnjega leta odobrila zanje 2.200.000 dinarjev. Računajo pa, da bo tudi za letošnje šolske leto zaposlila za štipendije okrog 180 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja na področju občine Koper.

Lani je v občini Koper prejemale podpore 180 otrok padlih borcev, ki so skupaj prejeli 5.300.000 dinarjev. Šolski uspehi teh štipendirancev v lanskem letu so bili zelo dobri, saj samo dva nista izdelala razreda v gimnaziji.

V razgovoru o šolskih uspehih teh otrok-štipendirancev z načelnikom oddelka za socialno skrbstvo pri ObLO v Kopru, tovarišem Leopoldom Cuckom, smo izvedeli, da je večina štipendirancev potem, ko dokonča šolo, zelo hvaležna za dodeljene štipendije. Tako je gojinec pomorske šole potem, ko je je dokončal, priznal, da brez štipendije sploh ne bi mogel doštudirati. »Resnično,« je dejal tov. Cucek, »veje iz otrok padlih borcev, ki prejemale štipendije, topla hvaležnost za skrb, ki jim jo izkazujemo. In tudi denar, če tako rečem, ki ga daje ljudska oblast za otroke padlih, je dobro naložen.

Le škoda, da ta finančna sredstva niso prišla prej! Tako je namreč nekaj otrok padlih borcev, ker niso imeli sredstev, moralo predčasno zapustiti šole.«

Načrti organizacij SZDL piranske občine

V jeseni bo več tečajev

Osnovne organizacije SZDL v piranski občini so v letošnjem letu zelo povečale svojo dejavnost. V prvi vrsti so uredile evidenco članstva, pobrale in že odvedle članarino, razen tega pa so imele več sestankov, na katerih so razpravljali o vsakodnevnih političnih in organizacijskih vprašanjih. Tako je v Ravnah, kjer je še lani vladalo precejšnje mrtvilo, v letošnjem prvem polletju je bilo več sestankov, na katerih so se temeljito pogovorili o načinu dela. Rezultat teh posvetovanj je predvsem dejstvo, da se člani tamkajšnje organizacije živo zanimajo za gospodarsko problematiko in aktivno sodelujejo pri reševanju vseh družbenih vprašanj, kateremu so dali v upravljanje ekonomijo. S tem želijo usposobiti mladino v gospodarjenju in ji vzbuditi čut za odgovornost pri vodenju gospodarskih obratov. Podobno je tudi v Sečoveljah. Tam je osnovna organizacija SZDL v veliki meri pomagala pri ustanovitvi aktivov žena zadruga in mladih zadrugnikov. Prav tako je dosledno vodila računa o delu krajevnega DPD Svoboda, kateremu je pomagala z nasveti ter ga usposobila za enega najboljših v občini.

TEDENI DNI PO Jugoslaviji

Za konferenco Združenja za mednarodno pravo, ki bo od 26. avgusta do 2. septembra letos v Dubrovniku, se je prijavilo nad 600 zastopnikov skoraj iz vseh krajev sveta. **

Predsednik Centralnega odbora ZB NOV Jugoslavije Aleksander Ranković je v imenu predsednika Tita sprejel na Brionih 64 dečkov in deklic iz 15 držav, otrok padlih staršev v zadnji vojni, ki so kot gostje ZB na 20-dnevnem letovanju v mednarodnem letovišču v Selcah. **

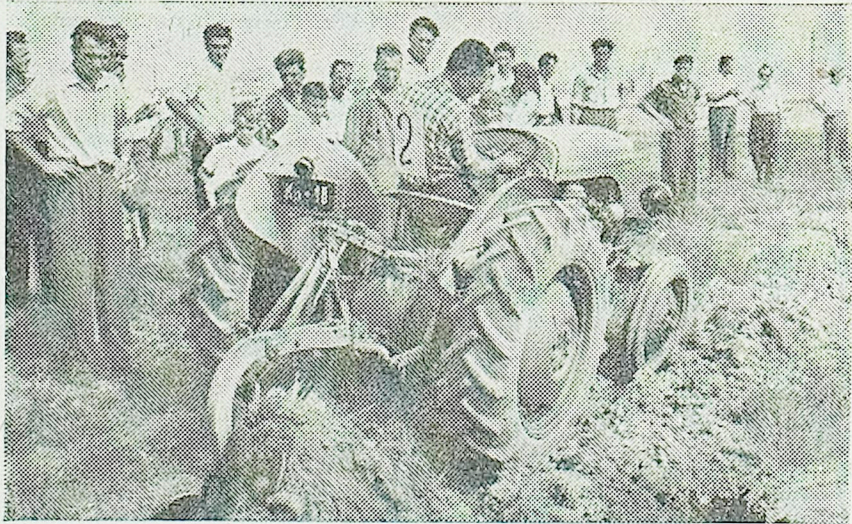
Pred dnevi so končali glavno delo pri zamenjavi starega podmorskega, telefonskega in brzojavnega kabla med Zadrom in Lošinjem, kakor tudi za povezavo drugih otokov z Zadrom. **

Drugo leto, v mesecu juniju, bo začela tovarna viskoze v Loznici poizkusno obratovati. Ko bo tovarna v rednem obratovanju, bo dajala letno 16.000 ton umetnih vlaken, 3000 ton umetne svile, 740 ton gumene avtokorda in 540 ton celofana. **

Ceprav so že 1952. leta začeli graditi novo tovarno »Belinka« v Soteski pri Ljubljani, bo leta dokončana komaj prihodnje leto, v začetku marca. »Belinka« je tovarna elektrokemičnih izdelkov in bo potem, ko bo proizvodnja stekla, proizvajala 2000 ton vodikovega peroksida. To bo pomembno za našo tekstilno in kemično industrijo, kjer ga uporabljajo kot belilo, za pralna sredstva, v živilski industriji za konzerviranje, v medicini za sterilizacijo, pri proizvodnji umetnih mas, pa tudi v metalurški industriji. **

Ker proizvajajo hidroelektrarne v Makedoniji zaradi precej manj električne energije, so morali reducirati potrošnjo električne energije za industrijo za okoli 20 odstotkov. **

Iz Ploče je izplul prvi domači turbinski tramper »Drvar«, naložen s 10.500 tonami boksita. Tramper »Drvar«, dolg 146 metrov, je eden izmed prvih iz serije 12 podobnih ladij, ki jih izdeluje ladjedelnica »3. maj« na Reki. **

Slika kaže prizor z nedeljskega tekmovanja traktoristov: kolektivno ugotavljanje kakovosti dela — porok za pravilno oceno

Pridite in oglejte si tradicionalno

11. mednarodno razstavo vin

od 25. VIII. do 2. IX. 1956

na gospodarskem razstavišču v Ljubljani

RAZSTAVA VIN VSEH KONTINENTOV SVETA — NAJSO-
DOBNEJŠI VINOGRADNIŠKI IN KLETARSKI STROJI —
DRUGA POMOŽNA SREDSTVA — TRADICIONALNA PO-
SKUŠNJA VIN

SODELUJEJO: Alžir, Anglija, Avstralija, Avstrija, Bolgarija, Ciper, Čile, Francija, Grčija, Italija, Južna Afrika, Madžarska, Malta, Maroko, Mexiko, Nemčija, Portugalska, Romunija, Španija in Jugoslavija.

ZA OBISK SE POSLUŽITE 25% POPUSTA NA ZELEZNICI!

Kako upravljamo

Kolektivno upravljanje je treba razširiti.

Zakon o gospodarstvu z državnimi gospodarskimi podjetji (Ur. l. FLRJ št. 43-391/50) je uredil pravice, ki jih ima delavski kolektiv pri upravljanju s podjetji, z upanim nam premoženjem. Vse to nam je danes že precej znano.

Uredba o ustanavljanju podjetij in obrti (Ur. l. FLRJ št. 51-424/53) pa je uredila mnogo vrzeli, ki so nastale v zvezi s prvo citirano uredbo ali pa so se pojavile v teku razvoja naše zakonodaje ter našega delavskega upravljanja. Med drugim je določila v čl. 23 naslednje: »Podjetja, ki so v izgradnji ali pri katerih so v teku priprave za začetek dela, praviloma nimajo organov delavske uprave.«

Iz te določbe izhaja mnogokaj, predvsem pa to, da podjetja v izgradnji le praviloma nimajo delavske uprave. Kaj je razumeti pod pojmom »praviloma«, ni nikjer pojasnjeno. Vsekakor odločajo velikost nastajajočega podjetja ali morebitni pogledi na gospodarjenje s premoženjem ljudi, ki jim je podjetje v izgradnji zaupano. Kjer gre torej za podjetje večjega značaja ali pomena, za kar so potrebna večja denarna in materialna sredstva, tam bo ta »praviloma« že prišel tako v poštev, da bo treba postaviti organe delavskega upravljanja, če tudi niso v podjetju samem dani pogoji za to. Nadalje nastaja enaka potreba zaradi morebitne odločitve izdelka, ki ga naj podjetje producira. Danes je v veliki večini toliko vzorcev na trgu, da se je včasih težko odločiti za najboljšega, četudi morda ni vedno najcenejši. V takih primerih bo torej organ družbenega oz. delavskega upravljanja nujno potreben. Nadalje je potreben ta organ za vse one zadeve, ki spadajo v pristojnost upravnega odbora in deloma tudi delavskega sveta. Konkreten obseg njegovih pravic je pač treba ugotoviti in nedvoumno zapisati v posebni odločbi, ki naj jo izda ustanovitelj.

Organ upravljanja je sestavljen redno iz članov kolektiva. Pri podjetjih v izgradnji ima ustanovitelj še posebne pravice in tudi dolžnosti, zaradi tega more postaviti ta upravni organ po svojem prostem preudarku. Zato bi bilo treba zajeti vanj tudi nekaj članov izven delovnega kolektiva, n. pr. dobre gospodarstvenike, dobre finančnike, predstavnika NB, pristojne zbornice, dobre pravnike, seveda pa tudi strokovnjake iz področja, na

katerem bo imelo bodoče podjetje svojo glavno dejavnost. Tak organ bi obsegal pri večjih podjetjih 10-15 ljudi, toda tudi upravni odbor bo imel najmanj toliko članov, delavski svet pa še več. Med njimi bi seveda imel svoje predstavnike tudi kolektiv, po načelu, da pripada $\frac{3}{4}$ mest iz kolektiva delavcem in le $\frac{1}{4}$ uslužbencem.

Člani iz kolektiva morajo biti izvoljeni na osnovi tajnih in neposrednih volitev.

Postavitev takega organa ne pomeni do direktorja, ki mu je izgradnja novega podjetja zaupana, nikakega nezaupanja, pač pa pomoč pri delu. Kolektivni organ, sestavljen po večini iz članov izven podjetja in le v manjšini iz članov kolektiva, bo enako skrbno zasledoval splošno korist in koristi podjetja in ne bo dajal nikomur prednosti. Nobeno podjetje namreč ni samo sebi namenjeno niti ne za to, da prejema njegov kolektiv plačo, marveč da skupnosti čimveč daje, pri čemer se mora včasih kdo iz podjetja v svojih željah celo omejiti — skupnosti v korist!

S postavitvijo tako sestavljenih organov upravljanja bo torej prišel izraz »praviloma« popolnoma do veljave, kajti pri ustanavljanju malih podjetij, ki mejijo na obrtne obrate, pač ne bo potrebno imeti večjega in kolektivnega organa za upravljanje nastajajočega podjetja, ampak bo to zlahka opravljal posameznik, kar pa pri večjih organizacijah ni vedno lahko in mogoče. **Cafl.**

23.170 km »SLUŽBENIH« VOŽENJ

Kako ne bi smeli upravljati

Že dalj časa se je po Izoli šušljalo, da v podjetju »Sadje-zelenjava« nekaj ni v redu. Poročali smo že, da je Okrajni ljudski odbor v Kopru razpravljajal prejšnjo jesen o poslovanju tega podjetja ter sprejel sklep o njegovi likvidaciji. Okrajna zadruga zveza pa je, ker je smatrala, da mora takšno podjetje v Izoli še nadalje delovati, sklenila, da prevzame vso aktivno in pasivo podjetja in na tej osnovi ustanovi novo združeno podjetje. V obdobju reševanja kdo bo upravni organ tega podjetja in prihodnje, je prišlo z nadaljnjem gospodarjenjem do novih nepravilnosti.

Brez vednosti kolektiva je dosedanji direktor najel privatni avtomobil Hermana Pečariča, s katerim je sklenil dve pogodbi. V prvi, ki je veljala za mesec marec, april in maj, se je podjetje obvezalo, da bo Pečarič dobil povrnjene vse stroške za potrošeno gorivo in 10 dinarjev od prevoženega kilometra. V dopolnilni pogodbi z dne 1. junija je dobil Pečarič 25 dinarjev od kilometra, podjetje mu je plačalo gorivo in mazivo, za vzdrževanje avtomobila pa je moral skrbeti sam (t. j. generalna popravila in podobno). Na osnovi teh pogodb je podjetje potrošilo za uporabo privatnega avtomobila skoraj milijon dinarjev, ker je plačevalo gorivo za 23.170 km voženj, manjša popravila in nabavilo za ta avtomobil 6 gum.

Zanimivo je pogledati, kakšne so bile te »službene« vožnje, za ka-

tere so se člani kolektiva sicer večkrat zanimali, vendar pa nikoli odločneje zahtevali od direktorja, da bi jih pojasnil. Podjetje verjetno ni imelo potrebe, da pošilja avtomobil v Loško dolino (od tam je doma direktor in evidenca kaže, da je bilo v tej smeri prevoženih okrog 2000 km), niti ne v Hruševje pri Postojni, (prevoženih 500 km — dom direktorjeve žene), niti v Zagreb z odhodom zvečer in povratkom v Izolo drugo jutro (kaj lahko poslovni človek podjetja »Sadje-zelenjava« Izola opravi ponoči v Zagrebu), niti na Reko, Pivko ali kam drugam, kjer verjetno ni bilo potrebe niti ni bilo nujno, da je vozilo peljalo v bližnji kraj na sestanek, ko bi lahko z manjšimi

stroški uspešneje opravili isti posel telefonično. Nujno se postavlja vprašanje, kakšno je bilo gospodarjenje v tem podjetju, da je prišlo do takih stvari. Morda bo po ugotavljanju nepravilnosti pri uporabljanju avtomobila na račun podjetja za koristi posameznikov prišlo tudi do težko pričakovane razjasnitve kako in kaj je pravzaprav s tem podjetjem in njegovim dosedanjem delom. Podjetje ima namreč naslov »Sadje-zelenjava«, po drugi uradni verziji pa »Istra-sadje«. Okrajno sodišče v Piranu je dovolilo te dni razprodajo nekaterih osnovnih sredstev za kritje starih dolgov. Kam bo vse to pripeljalo podjetje in kdo bo za to kriv? **sv**

S seje občinskega gospodarskega sveta v Piranu

Reorganizacija trgovin

Gospodarski svet piranskega ObLO je na svoji zadnji seji minuli ponedeljek razpravljajal o nekaj zelo važnih gospodarskih problemih občine. Tako so na primer sklenili, da je treba zaradi dokazane nerentabilnosti, ki se ni popravila niti po priključenem obratu za izdelovanje emulzije, ukiniti piransko plinarno. Potrošniki plina, ki ga jim je doslej dobavljala piranska plinarna, bodo morali uporabljati butan-plin in jeklenkah ali pa elektriko. Glede na to bodo v kratkem sklicali posvet največjih potrošnikov plina v občini in se z njimi pogovorili o tem problemu.

Piranske trgovine so predlagale občini reorganizacijo, ki pa jo je svet za gospodarstvo zavrnil kot neutemeljeno. Zdaj so namreč v Piranu štiri trgovska podjetja, predlagana pa je sprememba, naj bi bili samo dve: eno z devetimi poslovalnicami za živilsko stroko, in eno s štirimi poslovalnicami za mešano blago. Gospodarski svet je priporočil, naj se podjetja reorganizirajo v dosedanjem okviru in ukinejo nerentabilne poslovalnice. Delavska zadruga naj odda poslovalnice izven občine (na Hrvaških, Skofijah in v Bujah). V kolikor bi člani predlagali likvidacijo Konzumne zadruge, naj bi se le-ta priključila kakemu obstoječemu, ali pa naj bi se osnovalo novo samostojno trgovsko podjetje.

Veliko so razpravljali tudi o trgovski mreži v Portorožu. Ugotovljeno je namreč, da ta še zdaleč ne zadovoljuje potreb. Za sadje in zelenjavo sta dve poslovalnici, vendar pa trg ni dovolj oskrbljen. Prodajalne za kruh sploh ni in je v Portorožu problem preskrbe s kruhom zelo akuten, ker kruha redno vsak dan zmanjka. Ljudje tudi niso zadovoljni z mesnico, še manj pa z mlekarno. Gospodarski svet je zato sklenil, da bo organiziral v Portorožu posvetovanje vseh prizadetih, to je predstavnikov potrošnikov, Turističnega društva, trgovcev in gostincev ter občine. Na sestanku se bodo pogovorili, kako naj pereče stanje čim uspešneje rešijo in bodo sprejete sklepe skušali tudi takoj izvesti. **mc**

Ustanovili so aktiv mladinskih združnikov

Preteklo nedeljo je bil v Ilirski Bistrici sestanek mladincev, ki so se pogovorili o nalogah mladih združnikov. Sklenili so ustanoviti aktiv mladih združnikov, ki bo najtesneje sodeloval s tamkajšnjo kmetijsko zadrugo.

Za sedaj se je priglasilo le deset članov, kaže pa, da se bo njihovo število že v kratkem znatno povečalo. Na sestanku so izvolili za predsednika odbora Janeza Jamška in sestavili načrt programa dela, ki ga bodo sprejeli na rednem občnem zboru. **Š. J.**

Bilo bi prav . . .

... če bi trgovina s sadjem in zelenjavo »Breskva« v novi tržnici v Kopru posvetila več skrbni sortimentu blaga za široko potrošnjo. To bi ji verjetno uspelo, če se ne bi ukvarjala s prodajo na veliko, kar dela brez dovoljenja

... če bi gostinci v Portorožu vsaj do naslednje »Portoroške noči« skušali premisliti, kako bi s skupnimi močmi dostojno postregli tudi tistim številnim gostom, ki so letos 11. avgusta žejni, lačni in naveličani prerivanja odšli domov

... če bi podjetje »Kruh« v Kopru po polletni dobi že sklenilo z vajencem učno pogodbo. Le-tega imajo namreč na »preizkušnje« že od 1. marca letos pa še niso z njim sklenili učne pogodbe, čeprav bi jo morali takoj. Ob tem se eno vprašanje! Kako so ga sploh mogli socialno zavarovati, če nimajo z njim sklenjene učne pogodbe?

... če bi vsi tisti brezposelni ljudje iz Kopra in Pirana, ki se pismeno obračajo do višjih oblastnih organov, v svojih pritožbah tudi navajali resnične podatke, zakaj so jih posamezni kolektivi izločili iz svojih vrst. Namesto, da pišejo nerenski izjave, bi se raje oprile resnega dela, katerega ne manjka, in raje skrbeli, da bi s poštenim in vestnim delom preskrbeli svoje družine.

gospodarskega sodišča v Beogradu. V mednarodnem (meddržavnem) blagovnem prometu odločajo v primeru sporov med kupcem in prodajalcem sodišča obeh držav, v težjih primerih, kjer se obravnavajo v sporu velike količine blaga, vrednosti in imovinske pravice držav, pa ima izključno pravico odločanja mednarodno sodišče v Haagu (Holandija). Obravnavali bomo le nekaj najvažnejših vprašanj iz teh predpisov:

A. GROSISTIČNA TRGOVSKA PODJETJA I. Za notranjo trgovino.

Grosistična podjetja za notranji promet nabavljajo blago, s katerimi trgujejo, pri proizvodnih podjetjih (tovarnah) in kmetijskih gospodarskih organizacijah (kmetijskih posestvih, zadrugah). Grosistično trgovsko podjetje ne sme prodajati blaga drugemu grosističnemu trgovskemu podjetju. Takšni poslovni odnosi med dvema grosistoma predstavljajo verizno trgovino, ki jo naši predpisi prepovedujejo ali vsaj zelo omejujejo s tem, da se takšno prekupčevanje z blagom ne prizna kot promet, iz katerega ima podjetje pravice v obliki dobičkov, skladov in drugih takoimenovanih bonitet.

Pri nabavi blaga se grosistična trgovska in proizvodna podjetja ravna po že omenjenih splošnih pravilih (uzancih), ki so veljavna na tem območju, odnosno v tem obdobju. Pri tem gre grosističnemu trgovskemu podjetju za to, da kar najugodnejše kupi, proizvodjalnemu podjetju pa, da kar najugodnejše proda. Vse to ureja kupo-prodajna pogodba (naročilnica, dobavnica, osebni dogovor in drugo), sklenjena med kupcem in prodajalcem. Kupo-prodajna pogodba mora vsebovati vse pogoje, ob katerih bo dobavljeno, odnosno prevzeto določeno trgovsko blago. Kupo-prodajna pogodba (kupčija) praviloma naj ne bi bila sklenjena nikoli ustmeno ali telefonično, temveč redno pismeno.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV!

V praksi se dogaja, da se blago prodaja ali kupuje brez pismenih pogodb, kar nešteto povzroča nesporazume in spore med prodajalcem in kupcem. Dolžnost potrošniških svetov je, da s kontrolo dokumentacije ugotovi, ali je kupo-prodajna pogodba pravilno pismeno sklenjena.

V pogodbah morajo biti določeni vsi pogoji, ob katerih bo določena količina določene vrste blaga dobavljena. Pogodba torej vsebuje polni naslov prodajalca, polni naslov kupca, koli-

čino in vrsto blaga, ki je predmet pogodbe, ceno tega blaga, plačilne pogoje in drugo.

SPREGOVORIMO NEKAJ O TEM

a) Količina in vrsta blaga.

Pogodba med kupcem in prodajalcem mora vsebovati točno označbo količine v naravnih merah (kilogrami, litri, metri, tone, prostorninski ali kvadratni metri, komadi) in označbo kvalitete blaga. Posebno važna je pravilna označba kvalitete. Različne vrste blaga nosijo najrazličnejše označbe kvalitete. Označba blaga je imenska ali številčna. Posamezni artikli (blago) se označujejo z imenom kot na primer pri živilih: sir trapist, ementaler, gorgonzola, kačkavalj itd; riž domači (makedonski ali slavonski), »Splendor« — italijanski, »Carolina« — ameriški, burmanski itd; kava »Santos«, »Moeca« itd. (Iz prakse poznamo nekako šest vrst riža pod imenom »Splendor«). Pri tekstilnem blagu se uporablja za označbo kvalitete ime in številka artikla. Zaradi množice najrazličnejših vrst surovin in kvalitete izdelka je to nujno potrebno. V osnovi razlikujemo volnene, svilene, konopljene, lanene in druge izdelke. Samo pri volnenih lahko naštejemo nešteto vrst in kvalitet. Volnen izdelek je lahko tkanina, nogavica, jopič in drugo. Tkanina je lahko pripravljena za žensko ali moško oblačilo. Če je tkanina čisto volnena, je drugačna od tkanine, ki je mešana (sestavljena iz več vrst surovin). Način izdelave določa novo delitev (pri volnenih, pa tudi mešanih tkaninah ločimo na pr. kamgarn od številkarna). Gostota in vrsta tkanja igrata pri tkanih izdelkih odločilno vlogo. — Vrnimo se k živilom. Pri sklepanju pogodb morata kupec in prodajalec točno določiti, ali bo na primer olje navadno semensko (repično ali jedilno), bučno ali olivno (nerafinirano, enkrat ali dvakrat rafinirano, izdelano iz te ali one vrste surovin itd.). Če bosta pogodbenika sklepala pogodbo za sladkor, bosta v pogodbi določila, da bo to fini ali grobi kristal ali sladkor v kockah. Pri suhomesnatih izdelkih bosta določila, da mora biti salama šunkarica, lovska, navadna letna, zimska ali drugačna.

OPOZORILO ČLANOM POTROŠNIŠKIH SVETOV!

Sveti potrošnikov naj vse te in druge čimtelje upoštevajo ter izvajajo kontrolo nad sklepanjem pogodb, v katerih morata biti vrsta in količina blaga točno določeni. Možno so najrazličnejše malverzacije. Včasih bo verjetno treba poklicati na pomoč nepristranskega strokovnjaka.

SEMINAR ZA ČLANE POTROŠNIŠKIH SVETOV

Naloge socialistične trgovine

(Nadaljevanje)

6. določbe o posebnih dodatkih, zlasti o višini dnevnice za službena potovanja (splošni predpisi omejujejo dnevnicke navzgor), o terenskih dodatkih, o višini plač med plačanim dopustom, o višini nagrad vajencem, o višini nadomestila za ločeno življenje ipd.

7. določbe o tem, kateri organi delavskega samoupravljanja in podjetja izdajajo odločbe v zadevah plač delavcev in uslužbencev,

8. višino odstotka sklada za plače, ki se steka v sklad za premiranje.

Gospodarska organizacija lahko vključi v tarifni pravilnik tudi druge določbe, ki so v neposredni zvezi s plačami delavcev in uslužbencev, ni ji pa treba sprejemati tistih, ki so v splošnih predpisih obvezno urejene, n. pr. pravica do udeležbe pri dobičku, do delnih prejemkov v času suspenzije itd.

Če so tarifne postavke postavljene v razponu, mora tarifni pravilnik vsebovati tudi merilo za določevanje plače v okviru razpona.

Način trgovanja trgovskih podjetij.

Vsa trgovska podjetja poslujejo po posebnih, v naši zakonodaji sicer neuzakonjenih predpisih, po takoimenovanih uzancih. Predpisi so zelo obširni, izhajajo pa iz dolgoletne in bogate prakse. V podrobnosti so določeni pogoji, ob katerih je možno skleniti pogodbo za kupo-prodajo blaga. Glede cen, stroškov prevoza, plačilnih in vseh ostalih pogojev imamo podrobne predpise, po katerih se morajo v primeru spora ravnati vsa trgovska podjetja, njih predstavniki, domača in tuja gospodarska in civilna sodišča ter drugi organi. V notranjem prometu z blagom odločajo o teh predpisih gospodarska sodišča do vključno Vrhovnega

IZ NAŠIH MUZEJEV

Predmeti ne bodo več gluho-nemi...

Ceprav je Okrajni muzej v Kopru odprt samo dopoldne, je le-ta stalno poln obiskovalcev in občudovalcev starih muzejskih predmetov. Prav v zadnjih tednih, ko naše morje privablja in sprejema večje število domačih in tujih izletnikov, je to poznati tudi v muzeju, kjer je večji obisk. Kdo bi naštel sto in sto predmetov, ki so razstavljeni v šestih muzejskih oddelkih tega muzeja? Za točno število, razumljivo, ve le kolektiv muzeja, ki tudi iz dneva v dan dopolnjuje zbirke z novimi, zdaj najdenimi ali odkupljenimi predmeti. Vendar so vsi razstavljeni predmeti dandanes popolnoma — »gluhonemi«. Zakaj? Samo razstavljeni so, pod ali nad njimi pa ni nobenega podpisa, ki bi razlagal na primer, kaj ta ali oni predmet prikazuje, iz katerega časa je in podobno. Skratka — manjkajo poznarici teh predmetov. Res je, a kolektiv muzeja to tudi dobro ve. Ze pred časom so zato začeli izdelovati lične steklene ploščice, na katerih so z rdečo barvo legende za posamezne predmete. Zdaj je dokajšnje število teh napisov izdelanih za razstavni oddelek v lapidariju v pritličju (lapidarij —

to je zbirka kamnov, stebrov, spomenikov, plošč, nagrobnikov, sarkofagov, kamnitih žar, žrtvenikov in podobnega), Koprski muzej ima lapidarij razdeljen na rimski, srednjeveški, moderni in na vrt. Prav razstavni prostor na vrtu je bil komaj letos prenovljen oziroma urejen. Razen detajlnih legend za vsak predmet v lapidariju pa bo izobešeno tudi sumarno (skupno) besedilo oziroma razlaga za ves oddelek. Se razume, razen lapidarija, bodo dobili v doglednem času podobne ustrezne napise tudi ostali oddelki v Muzeju. In tako bodo

Kamnita glava Meduze, srednjeveško delo neznanega umetnika v lapidariju koprškega muzeja

obiskovalci lahko tudi brez vodnika (zdaj vodniki obiskovalcem razlagajo podrobnosti o predmetih) sami ogledovali številne dragocene predmete v Muzeju. Skratka — predmeti ne bodo več »gluhonemi«...

B. A.

ZGODOVINA SLOVENSKEGA SLOVSTVA

Pri založbi Slovenska Matica je izšel prvi zvezek Zgodovine slovenskega slovstva. To delo je in bo kolektivno delo, plod dolgoletnih prizadevanj, raziskovanj in pridobljenega znanja naših literarno-zgodovinskih strokovnjakov. Prvi zvezek obravnava našo literarno zgodovino od prvih začetkov v ljudski tvornosti preko reformacije, protireformacije in baroka do razsvetljenstva. Pod uredništvom Lina Legiša so se v skupnem sodelovanju zbrali še štirje priznani strokovnjaki: Milko Matičetov, Boris Merhar, Mirko Rupel in France Tomšič.

Kulturni drobiž

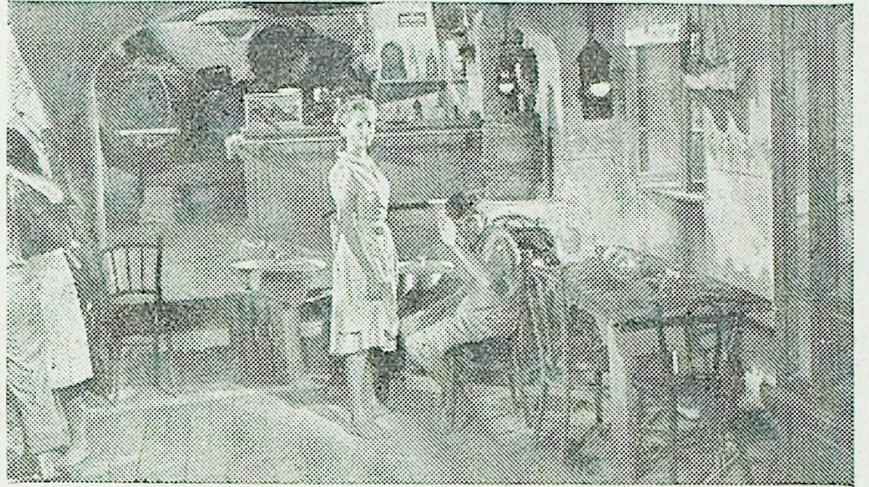
NOV MAKEDONSKI ROMAN

Makedonska književnost je v polnosti zaživela in se razmahnila šele z osvoboditvijo. Te dni je izšel v Skoplju že tretji makedonski roman, roman Jordana Leova: »Pobratima«. Pisatelj si je izbral za temo zaspano in brezdušno makedonsko malomestno provinco med dvema vojnama. To je obenem tudi poskus satiričnega romana. V ospredju romana stojita pobratima John Amerikanec, makedonski izseljenec in Jovče Elez. Doživljata vse mogoče zgrade in nezgode, vse ostalo dogajanje v romanu je pa podrejeno njunim doživljanjem. Ocene, ki so o njem pred kratkim izšle sicer opozarjajo na nekatera šibkejša mesta, vendar pa so si vse edine v tem, da je roman uspel.

ČEHI O NAS

Te dni sta izšli na Češkoslovaškem dve knjigi o Jugoslaviji. Prvo je napisal inženir Jiri Horak. Njen naslov je »Jugoslavija in ZSSR« in govori o najnovejših mednarodnih odnosih med našima dvema državama, posebno pa še o obisku sovjetskih državnikov v Beogradu in Titovem obisku v ZSSR. Pisec je dodal knjigi tudi govor, ki ga je imel predsednik Tito na stadionu Dinamo v Mosvi.

Drugo knjigo je napisal češki književnik Karel Konrad, avtor vojnega romana »Odločitev«. V knjigi so zbrani zapiski iz časa, ko se je mudil pisatelj v Jugoslaviji (leta 1946). Prvi del posveča svojemu obisku Jugoslaviji in Beogradu, v drugem delu pa popelje bralca skozi vse republike. »Po vrnitvi s poti«, — piše — »ki ni očarala le naše duše, marveč tudi naše čute, sem zapisal te vrstice. Sele sedaj se mi nudi ugodna priložnost, da jih objavim. Mislim, da lahko tudi s tem doprinesem nekaj k ustvaritvi naših starih in prisrčnih odnosov.«

Kader iz filma »Kruh in sol«

SREDI SNEMANJA KOPRODUKCIJSKEGA FILMA »KRUH IN SOL«

Portorož - filmsko mesto

Mogočno zidovje skladišč Piranskih solin skriva radovednim očem živahno filmsko dogajanje. V eni izmed skladišnih stavb so začasno naseljeni ateljeji, v katerih skušajo filmske kamere ujeti na trak zgodbo iz življenja solinarjev — zgodbo »Kruh in sol«.

Novi film snemata v koprodukciji nemško filmsko podjetje »Bavaria film« iz Münchena in pa hrvaško podjetje »Zagreb film«. Zagreb je dosegel zelo ugodne finančne pogoje in tudi pri tem filmu precej gledajo na komercialno plat, vendar pa pravijo, da bo novi film imel za razliko od podobnih »koprodukcij« le dokajšno umetniško vrednost. Bomo videli...

Ko se človek končno le prerine mimo nasipa, ki strogo brani ulaz nezaposlenim, ima v improviziranem ateljeju kaj videti, pa tudi slišati — pravi Babilon je tamka. Človek mora znati najmanj šest jezikov, če bi se hotel z vsemi osebo sporazumeti. Češko, nemško, francosko in italijansko, nato pa naša dva jezika. »Tak zašpicej« zapoveduje rojak našega znanca, režiserja Františka Capa, krepki »kameraman«, slavni Vaclav Vich, in nato prepusti prostor Capu.

V središču pozornosti in vendar najbolj osamljena je mlada Francozinja, sedemnajstletna Isabelle Corey, ki igra v filmu glavno žensko vlogo. S seboj ima stalno tolmacha — prav tako mlado dekle — ker je v kolektivu edina Francozinja. To je njena prva večja vloga, vendar pa ima režiser vanjo veliko zaupanje. Vse kaže, da bo film »Kruh in sol« visoka stopnica na poti njenega uspeha, saj se

je vloge tudi res oprijela z vso vlogo in resnostjo.

Precejšnje poročstvo, da bo film uspel, je tudi glavni igralec v filmu, mladi in nadarjeni Italijan Marcello Mastroianni, ki je veliko upanje italijanskega filma, saj je dobil lani celo »Srebrni trak« kot najboljši italijanski igralec. In kon-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Marino, glavno žensko vlogo v filmu, igra mlada Francozinja Isabelle Corey, »letošnje odkritje« v Cannesu

ARHEOLOŠKA RAZISKOVANJA POSTOJSKEGA MUZEJA

Zgodovinarji odkrivajo nekdanje življenje pivške kotline

Ob stari cesti Pivka—Ilirska Bistrica leži 8 km od Pivke oddaljena vas Knežak. V teh predelih najdemo prve tipe istrskih hiš, torej je tu prehod od notranjske na istrske hiše (podobne hiše so tudi v vaseh Zagorje, Baču in Koritnici). Najvišji vrh tukajšnjega hribovja se imenuje Gradišče. Na severni strani vasi pride na dan tudi Pivka, ki pa je nekoč izvirala na jugovzhodni strani Koritnice in je tekla proti Baču, kjer je poniknila. Svet tu okoli je peščen, kar je posledica nekdanjih naplavin Pivškega jezera. Domačini še dandanes govorijo o nekdanjem jezeru. Ceprav se njihovo pripovedovanje naslanja na pripovedke iz srednjega veka, je to vendarle resnično, čeprav je bilo Pivško jezero v terciaru. Vendar je okolica Knežaka zanimiva razen z geološkega, tudi z arheološkega stališča.

Človek je v najstarejših obdobjih (paleolitik) prebival v jamah, ki mu služijo za stanovanje in zaklonišče. V mlajši kamni dobi (neolitik) pa si iščejo že ravnice. Pri nas na Krasu pa živi človek še v neolitik in bronasti dobi v jamah in si šele v železni dobi in za časa Rimljanov začne izbirati za svoja prebivališča planote na teže dostopnih hribovih. Kjer ni bilo naravnih strmin, so jih uredili sami z nasipi. Predvsem za obrambo pred sovražnikom, mnogokrat pa so v nasipih (le-ti so na Krasu iz kamna) postavili tudi hiše. Napravili so vdolbino v nasip, na vrh so postavili kamne, nanje pa streho. Večkrat pa so bile hiše tudi na terasah in so še dandanes mnogokje ohranjene. Imenujemo jih — gradišča. Le-teh je v bližini Knežaka pre-

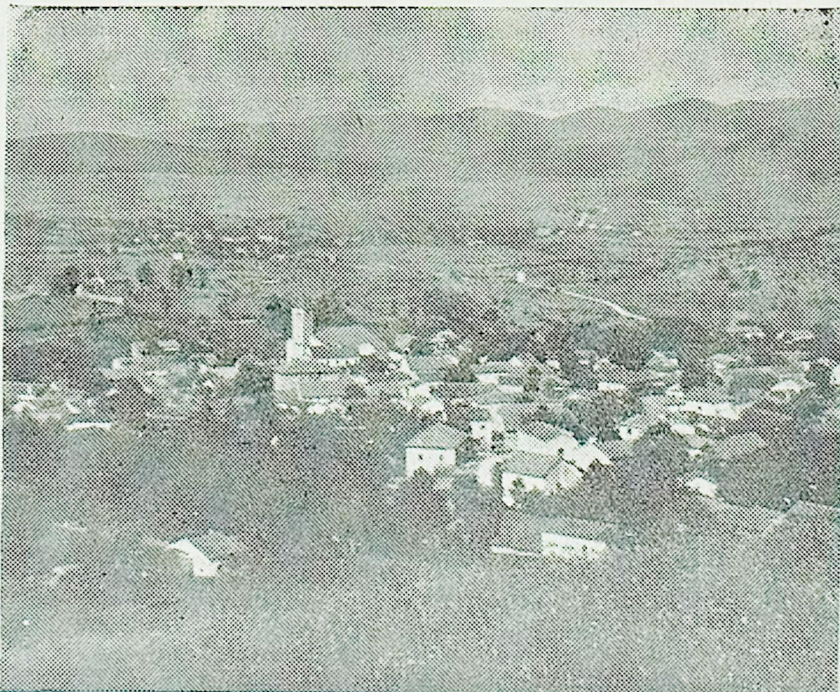
cej, tako pa se imenuje tudi hrib. Sploh je tukajšnje hribovje zelo primerno za naselitev. Kakor vemo, je bila ta dolina naseljena šele v novejših obdobjih. Eno izmed takih gradišč je na hribu Obroba. Se danes je videti nasip, ki obroblja večino planote na vrhu, številni fragmenti keramike po krčinah pa potrjujejo domnevo, da je bila tukaj nekoč večja naselbina. Podobno gradišče je tudi nad vasico Bač. Tudi greben, ki se vleče od Pivke proti Ilirski Bistrici, je bil nekoč utrjen in je sestavljal pas utrdb. Le-te so čuvale posamezne prehode iz ene v drugo dolino, hkrati pa so predstavljale mejne utrbe. Sprva Japodske, kasneje pa so jih zavzeli Rimljani.

V sestav teh mejnih trdnjav spadajo tudi gradišča nad Knežakom: »Na Čepni«, »Gradišče« in »Na Vrhuc«. Vendar so bile tu tudi naselbine. Najbolje so ohranjeni nasipi na »Gradišču«, na severni strani pa se dviga nekdanji obrambni stolp, zgrajen iz kamena. Zelo pa so zanimive gomile v cerovem gozdičku pod obema gradiščema na južni strani. Te naj bi bile grobišče nekdanjih prebivalcev obeh gradišč.

Vse te arheološke zanimivosti na tem področju so že od nekdanj prijavljale številne arheologe. Tako je na Gradišču videti številne jame, prav tako na nasipu in po planoti. Prevrtan je že tudi obrambni stolp na več mestih, da zdaj ni več mogoče ugotoviti njegovo prvotno obliko. Vsa ta prekopavanja in vrtanja so opravljali Italijani, ki so tukaj nabirali arheološko gradivo in ga drago prodajali muzejem širom po Ita-

liji. Z izjemo majhnih sond za časa Avstrije — tu je raziskoval tudi W. Schmid — izkopavanja niso bila sistematična.

Zato se je letos Notranjski muzej v Postojni lotil poizkusnih izkopavanj na treh področjih. Na gradišču so izkopali več fragmentov keramike, stekla in žebeljev, izvirajočih iz rimske dobe. Izkazalo se je, da tukaj še ni nihče kopal in da je bila

Pogled na Knežak

tu naselbina, ki po velikosti ne zaostaja za Gradiščem. Le nasipi niso več tako dobro ohranjeni in so v gozdu na več mestih zabrisani. Tudi

tu najdeni predmeti izvirajo iz rimskih časov, najlepša pa je najdba rimskih novcev cesarja Konstantina. Razen tega so našli tudi več brunih kamnov, žebeljev, fragmentov rimskega stekla in keramike ter polovico rimske oljenke. Tretje področje sondiranja pa so bile gomile v cerovem gozdičku pod obema gradiščema. V eni izmed več prekopanih gomil so našli fragmente rimske keramike, kar je bilo raztreseno po robu gomile. Dno gomile je bilo obrobljeno z večjimi kamni. Groba v gomili ni bilo, pač pa predstavlja le-ta eno izmed tistih gomil, ki so bile kulturnega pomena, ali pa so jih postavljali svojim, ki niso umrli doma.

Vsekakor so ta izkopavanja, ki so bila prva te vrste na tukajšnjem področju, dokazala, da tu niso samo navadni kupi kamena, temveč da so le-te postavljali naši davni predniki svojim mrtvim v spomin.

Zdaj, ko so prva tukajšnja izkopavanja dala zadovoljive rezultate, je tudi prav, da se javno v imenu Notranjskega muzeja zahvalimo prijaznim lastnikom zemljišč, na čigar posesti so izkopavali, a tudi vsem tistim iz Knežaka, ki so na kakršenkoli način pomagali arheologom pri izkopavanjih. S tem so pokazali polno razumevanje za arheološko delo.

U. M.

IZ ŽIVLJENJA IN DELA SEŽANSKIH POLITIČNIH ORGANIZACIJ

Kljub poletnim počitnicam delo ni zastalo

Kljub poletni vročini in počitnicam krajevni in občinski odbori SZDL na sežanskem prireajo manjše sestanke in posvetovanja, na katerih razpravljajo o važnejših političnih in organizacijskih vprašanjih. Tako so na zadnji seji občinskega odbora SZDL sklenili, da bodo odborniki obiskali vse osnovne organizacije in seznanjali članstvo o njihovih nalozah. Te dni so imeli tudi posvetovanje tajnikov in blagajnikov osnovnih organizacij. Razpravljali so o finančnem poslovanju in udeležencem dali nekaj smernic za nadaljnje delo. Po poletnih počitnicah bo v septembru več sestankov, na katerih bodo sprejeli načrt dela za zimske mesece.

Občinska odbora ZKS in SZDL pa sta te dni ustanovila aktiv predavateljev. Njegovi člani, okrog 15 po številu, bodo v jeseni obiskali vse osnovne organizacije in tolmačili državljanom pomen družbenega upravljanja, nekatera pereča gospodarska vprašanja, v prvi vrsti pa namen socialistične preobrazbe vasi.

DOBILI BOMO NOVE ŠOFERJE

Te dni je nad 30 članov ilirskobistriškega Avto-moto društva zaključilo teoretični del tečaja za

voznike-amaterje motornih vozil. Sedaj bodo opravili še praktični del tečaja in se usposabljali za šoferje na avtomobilu Ljudske tehnike. Med tečajniki je tudi večje število deklet.

S. J.

VRNILI SO SE ZDRAVI DOMOV

Prejšnji teden se je vrnilo domov 56 šolskih otrok iz pivške občine, ki so letovali v Njivicah na

otoku Krku. To počitniško kolonijo so organizirali občinska sveta za šolstvo ter prosveto in kulturo, svet za zdravstvo, socialno varstvo in varstvo družine ter občinski ljudski odbor v Pivki, ki je v celoti kril vse stroške. Letovanje je trajalo tri tedne, namenjeno pa je bilo v prvi vrsti telesno šibkim, siromašnejšim otrokom, ki so bili nujno potrebni nekaj dnevnega bivanja ob morju. Vsi otroci so se vrnili telesno in duševno okrepljeni.

Pivški lovci pred novo lovno sezono

Pretekli teden so se sestali člani pivške lovske družine. Razpravljali so o odstrelu v letošnji lovni sezoni. Po predvidenem planu, ki ga je že potrdila Okrajna lovska zveza v Kopru, bodo prihodnje jesen in zimo odstrelili pet jelenov, šest košut, 32 srnjadi in 100 zajcev. Vsa uplenjena srnjad bo last loveca, vendar bo moral plačati 800 dinarjev za komad lovski družini. Jelene in košute pa bodo oddali lovski zadrugi v Ljubljani. Na tem sestanku so tudi sklenili, da bo vsak član prispeval po dva delov-

na dneva za popravilo lovske koč v Petelinskih lužah, ker je potrebna manjših obnovitvenih del in za gradnjo dveh lovskih prež. Le-te bodo postavili na mestih, kjer imajo stalne prehode volkovi. Pričakujejo, da bodo novozgrajena čakališča omogočila uspešnejši lov na to divjad.

Lovska družina v Pivki je v povojnih letih zgradila dve lovski koči in štiri lovske preže. Vsako leto njeni člani postavijo krmišča, predvsem solnice v spomladanskem času, ko se začne mlada krma. Lani so naredili 32 solnic in porabili okrog 350 kilogramov soli. Izkušnje kažejo, da je ta način krmljenja uspešen, saj dobi divjad v spomladanskem času dovolj hrane.

J

ARTVIŽE

Artviže v Brkinah je okupator med narodnoosvobodilno borbo dvakrat požgal, prvič dne 7. X. 1943, drugič pa 21. 7. 1944. Vas so deloma že obnovili in dobili so tudi električno luč. Kolikšen je bil materialen prispevek vaščanov v NOB, dokazuje tale podatek: leta 1942 so imeli v vasi 160 glav goveje živine, ob osvoboditvi pa samo še 15 glav.

Prebivalci te vasi težijo za tem, da bi vas povezali z dobro cesto na Rodik pri Kozini. Leta 1947 so že pričeli z gradnjo te ceste. Dva dni je delala celo mladinska brigada, ki je bila potem poslana na progo Samac-Sarajevo. Na dobrem kilometru je cesta že prekopana. Do Rodika bi bilo treba zgraditi pet km ceste.

Lani so za popravilo sedanje ceste imeli na razpolago 500.000 din, ki pa jih niso izkoristili. Prebivalci vasi Ostrovnica pa so za popravilo ceste dobili le 100.000 din, napravili pa so za 300.000 vrednega dela.

apo

Nova servisna postaja »Petrol« v Sežani

POHVALNA AKTIVNOST OBO RK V SEŽANI

Zbrali bodo kri za naše bolnike

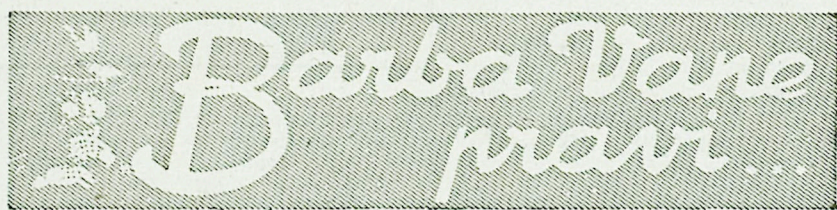
Občinski odbor Rdečega križa bo v dneh od 4. do 7. septembra priredil krvodajalsko akcijo v vseh krajih sežanske občine. V ta namen so že imeli nekaj predavanj in filmskih predstav o pomenu zbiranja krvi za zdravstveno službo. Predavanja so bila po podjetjih in vabah ter žela veliko zanimanje med prebivalci. Doselej se je že prijavilo na sedežih osnovnih organizacij RK, ki jih je v občini 41, nad 250 prostovoljnih krvodajalcev, računajo pa, da se jih bo do začetka akcije prijavilo okrog 700. Najboljši odziv je bil v podjetju Telekomunikacije in v bolnišnici za tuberkulozo, kjer so se vsi prijavili za oddajo krvi. V Tomaju se je doslej odzvalo 36 prebivalcev, kar je vsekakor pohvalno, medtem ko, so v dvakrat številnejših Dutovljah doslej dobili le pet prijav. Slab odziv je tudi v Štorjah (1), zelo dober pa v Kranji vasi in Gorenjah.

Ob tej priložnosti moramo omeniti, da je prebivalstvo nekdanjega sežanskega okraja leta 1954 izvedlo podobno krvodajalsko akcijo in bilo tako glede številčnosti odziva (1.672 krvodajalcev), kvalitete oddane krvi in organiziranja akcije same med najboljšimi krvodajalci v Sloveniji. Zato z upravičenostjo lahko pričakujemo, da bo ekipa Zavoda za transfuzijo krvi iz Ljubljane, ki bo prevzela kri sežanskih občanov za potrebe naših bolnišnic, tudi to pot dala priznanje našim krvodajalcem.

Občinski odbor Rdečega križa je letos porabil okrog milijon dvesto tisoč dinarjev za izvedbo malih a-sanacij na področju občine. To vso to so potrošili za nabavo potrebne materiala in za plačilo dela strokovnjakom, prebivalci pa so opravili nad 7.000 ur prostovoljnega dela pri izkopih in pri ureditvi kanalizacije. V jeseni bodo nadaljevali lani ustanovljeni dvoletni tečaj za žensko mladino in posebna tečaja

za delavstvo v podjetjih Pletenina in Telekomunikacije. Pri tem moramo pohvaliti obe imenovani podjetji, ki sta omogočila med delovnim časom dvakrat tedensko po eno uro predavanja s področja delovanja RK na osnovi enotnega programa Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije.

sv

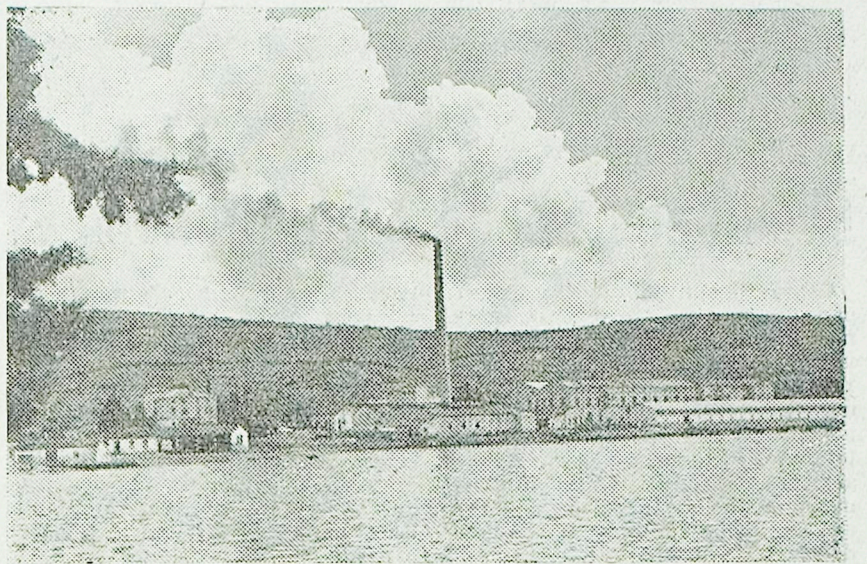

Koprčani imajo dobre želodce, o tem sem se že večkrat prepričal, da imajo pa take, da mirno prebavljajo z živimi ščurki obloženi kruh, si je pa kar težko predstavljati. Kaže, da bo to le držalo, saj po naših pekarnah postrežejo kupcu z mrčesom narejene sendviče, včasih je v njih tudi kos vreče, v Skofljah so pa našli celo iglo. Pravijo, da bo take postrežbe konec, kakor hitro bodo dobili nekaj soldov za adaptacijo pekarn; upajo tudi, da jim bo ostalo toliko denarja, da si bodo nabavili še avtomobil za razvažanje kruha po mestu. Do takrat pa le kar potrpežljivo počakajmo in se ne razburjajmo, če nam prodajajo kruh, ki je od prahu ves bel in celo moker, kadar dežuje. Jaz bom šel raje na zemlje v Sežano, tam so za isti denar še enkrat težje kot v Kopru.

V Pivki so mi zaupali, da bo po vsej verjetnosti slavnostna otvoritev kinodvorane prihodnje leto, 30. februarja. Komisije so se namreč sporazumele, da Pivka, ki je imela svoje dni dva kinematografa, nujno potrebuje dvorano. V dveh letih podiranja, zidanja, pa spet podiranja in ponovnega zidanja, so prišli po večme-

sečnih razpravljanjih do plodnega zaključka: svečana otvoritev bo ob premieri novega slovenskega filma, ki ga bo VIBA film posnel po scenariju, za katerega še niso razpisali natečaja. Do takrat se naj po Pivčani kar potolažijo in naj ne zahtevajo preveč! Bolje bo, da se namesto v kino odpravijo v Postojno po meso. Naj nikar ne zahtevajo, da bi njihova edina mesnica — ko je imela Pivka manj prebivalcev, so bile tam tri mesnice — prodajala meso po konkurenčnih cenah. V Postojni ga je dovolj tudi za deset dinarjev ceneje.

Podgorski vozniki bi menda z užtkom navili usesa tistemu vaščanu, ki je pred dnevi vozil s parom konj skozi Ilirsko Bistrico. Na ovinku vrh klanca, kjer zavije cesta proti Reki, ga je poprosila stara ženica, če bi lahko prisledla. Možakar je pa ošvrnil konje z bičem in zagodrnjal: »Hodi peš! Saj imaš noge do tal!« Če bi podgorskih voznikov ne poznal, bi se jim v prihodnje že od daleč izognil. Ne bi rad okusil na svojih plečih njihovih bičev. Ker pa vem, da je med njimi tak okrutnež le eden, ki ne spoštuje starosti, sem prepričan, da mu bodo že povedali, kar mu gre.

Arrigoni v Izoli

Zdravstvena predavanja na Postojnskem

V zvezi z bližnjo akcijo fluorografiranja, ki bo od 27. avgusta do 14. septembra na območju občin Postajna, Pivka, Ilirska Bistrica, Divača in Hrpelje, je postojnski občinski svet za zdravstvo v sodelovanju z odborom, ki bo vodil fluorografiranje, priredil vrsto predavanj o pomenu te akcije v nekaterih vabah na območju občinskega ljudskega odbora Postojna. Predavali so zdravniki dr. Franc Ambrožič, dr. Edo Tepina, dr. Anton Mikac, dr. Aleksander Žitko in drugi. Med predavanji so predvajali tudi skioptične slike.

Zanimanje za ta zdravstvena predavanja je bilo izredno veliko, obiskovalci so ob zaključku izrazili željo, da bi se podobna predavanja prirejela česče. Želijo, da bi dobili vsaj najosnovnejše znanje o nekaterih boleznih in tudi nasvete za prvo pomoč.

Ština

POSNEMANJA VREDNA POBUDA

Skupina šestih študentov iz Senožeč, članov kluba koprskih in sežanskih študentov, je v letošnjih počitnicah gostovala s svojim »Veselim večerom« v koprskem in goriskem okraju. Tem visokošolcem so te prireditve oziroma gostovanja (umetniški vodja je Andrej Jelačin, absolvent Igralske akademije v Ljubljani) nekaj »poslovilni večer«. Zakaj nekateri od teh bodo v letošnjem šolskem letu diplomirali in drugo leto odšli na svoja službena mesta. S temi gostovanji pa so visokošolci hoteli, razumljivo, na podeželju prikazati rezultate svojega izvenštudijskega udejstvo-

Portorož — filmsko mesto, Portorož — središče našega turizma. Take in podobne sliši človek že skoraj vsak dan. Pa mislite, da so pretirane? Niti najmanj ne! V poslovalnici potovalnega urada Adria lahko človek celo popoldne občuduje s ceste njihovega uslužbenca skozi veliko okno, ko razkazuje domačim in tujim obiskovalcem, slečen do pasu, svoje herkulovsko razvite mišice. V kavarni in slaščičarni Keček vabi napis na čašo mineralne vode po deset dinarjev, ko pa jo človek popije, z veseljem ugotovi, da jo prodajajo po pet din in da si lahko privoščijo še eno. Posebno lep in mikaven je park ob obali. Kopalci poležavajo tam po travi in na klopeh, ne da bi jih kdo motil pri umičevanju javnih nasadov, če ni ravno miličnika blizu. Priporočal bi, da bi ob zaključku sezone popravili škodo, ki so jo letoviščarji naredili na nasadih, da bi krajevni komunalni organi na novo zasadili travo in tako spet pričakali prihodnje leto. Letošnji kopalci bodo brez dvoma veseli njihove pozornosti in še z večjim užtkom kot letos v prihodnjem maju zaželi teptati mlado travo.

Zvečer Vas vabim v koprski letni kino! Naslov italijanskega filma »Odpusti mi!« bi si namreč prav tako lahko prilastil smrad iz sosednje ribarnice, da bi ga gledalci laže in bolj potrpežljivo prenašali, če že morajo v pomanjkanju boljših prostorov zasedati klopi ali celo zid ob ribarnici.

No, dovolj za danes in lep pozdrav vsem!

Vaš Vane

POSTOJNČANI V KAMNIŠKIH PLANINAH

Postojnsko Planinsko društvo je te dni priredilo štiridnevni izlet v Kamniške in Savinjske planine. Petindvajset planincev, med katerimi je bilo tudi nekaj mladincev, ki so bili prvič v planinah, je vodil predsednik društva Ivan Rozman. Obiskali so Logarsko dolino, Kamniško Bistrico in se povzpeli na Skuto ter na Kokrsko in Kamniško sedlo. Predsednik društva je izletnike seznanjal z lepotami in zanimivostmi gorskega sveta.

Ština

VINJEN ŠOFER ZA VOLANOM

V ponedeljek ob enih ponoči je med Postojno in Planino zavozil zaradi vinjenosti v občestni jarek Jordan Slama iz Kopra tovorni avtomobil-hladilnik, last koprškega združenega podjetja »Fructus«. Na avtomobilu je okrog 300.000 dinarjev škode. Omenjeni voznik je v nedeljo zvečer pripeljal nekoliko vinjen v garažo podjetja osebni avtomobil, ki pa je imel poškodovan sprednji blatnik, nato pa kljub prepovedi nastopa nove vožnje odpeljal iz Kopra polno nato-vorjeni tovornjak, s katerim se je zaletel. Nekoliko krivde za nesrečo imajo tudi odgovorni uslužbenci podjetja, ki so mu sicer prepovedali šofiranje, vendar pa niso storili vsega, ba bi onemogočili Jordanu Slami nadaljevanje službe.

Po dnevnem ribolovu proti večeru v varno pristanišče

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Odbojka

V septembru prvi turnir za prvenstvo koprškega okraja

Te dni je bil v Kopru ustanovni sestanek Odbojarskega centra za koprski okraj, ki bo skupaj z Goriškim centrom sestavljala Odbojarsko podzvezo Primorske v okviru Odbojarske zveze Slovenije. Tako je po večletnem prizadevanjih dobila odbojka tudi na Primorskem organizirano obliko. Odbojarski center za koprski okraj bo poskrbel za organizacijo tekmovanja po liga-sistemu med najboljšimi društvi okraja, za pokalno tekmovanje v okviru občin, za tekmovanja med sindikalnimi ekipami in na podeželju ter zlasti za razširitev odbojke med moško in žensko delavsko in kmečko mladino.

Na ustanovnem sestanku so skle-

nili, da bo letošnje prvenstvo okraja v obliki dveh turnirjev. Prvi turnir bo 15. in 16. septembra v Postojni, drugi pa 22. in 23. septembra v Kopru. Sodelovale bodo ekipe Kopra, Portoroža, Postojne, Sežane, Pivke in Ilirske Bistrice. Vsako moštvo se bo pomerilo z vsakim, končni zmagovalci obeh turnirjev pa se bo pomeril z zmagovalcem Goriškega centra za naslov prvaka Primorske. Hkrati si bo prvak Primorske priboril pravico do kvalifikacijskih tekmovanj za vstop v višji razred v okviru Odbojarske zveze Slovenije.

Odbojarski center se je odločil, da se letošnjega prvenstva okraja udeleži šest trenutno najmočnejših ekip v okraju. Toda to je le izhod

Jadranje USPEH KOPRSKIH JADRALCEV V TRSTU

V sredo je bilo pred Trstom tradicionalno tekmovanje raznih tipov jadrnic za prvenstvo Tržaškega zaliva. Tekmovanja so se udeležili tudi člani koprškega jadralskega kluba Jadro, ki so nastopili v kategoriji jadrnic tipa Snipe. V močni konkurenci najmodernejših italijanskih jadrnic so zasedli deveto, trinajsto in sedemnajsto mesto. Nastopilo je 24 jadrnic.

Najboljši uspeh sta dosegla Janko Kosmina in Mario Cerkenik. Pretežni del proge sta bila na sedmem mestu, dokler jima ni hepričkovan sunek burje prevrnil jadrnico. Kljub temu sta s skrajno pozhrtvovalnostjo nadoknadila zamujeno in se plasirala na deveto mesto. Sploh moramo pripomniti, da je ves čas tekmovanja pihala močna burja in da so morali tekmovalci vložiti maksimum naporov in znanja. Glede na močno konkurenco predstavlja tudi trinajsto mesto Mirka Kosmine in Vojnika Čoka in sedemnajsto mesto Dušana Venturinja in Vojka Petriča uspeh.

Ob koncu naj pripomnimo, da naši jadralski klubi nujno potrebujejo modernejših tipov jadrnic, predvsem pa druga jadra, če bodo hoteli uspešneje poseči v borbo za boljša mesta z inozemskimi jadranci.

Komisija za volitve in imenovanja pri občinskem ljudskem odboru Hrpolje razpisuje na podlagi člena 40. Splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Uradni list FLRJ št. 26/55)

NATEČAJ

za naslednja delovna mesta pri ObLO Hrpolje, in sicer:

- Šefa odseka za gospodarstvo. Pogoji: srednja strok. izobrazba in petletna strokovna upravna praksa, od tega tri leta v gospodarstvu.
  - Referenta za narodno obrambo. Pogoji: srednja strok. izobrazba in triletna praksa v upravnih poslih.
  - Referenta za šolstvo. Pogoji: srednja strok. izobrazba in triletna praksa v upravnih poslih.
  - Referenta za zdravstvo. Pogoji: srednja strok. izobrazba in triletna praksa v upravnih poslih.
  - Referenta za socialno skrbstvo. Pogoji: srednja strok. izobrazba in triletna praksa v upravnih poslih.
  - Šefa uprave za dohodke. Pogoji: srednja strok. izobrazba z najmanj petletno davčno prakso.
  - Pravnega referenta za imovinsko pravne zadeve. Pogoji: pravna fakulteta in triletna upravna praksa ali srednja strokovna izobrazba in petletna upravna praksa.
  - Strojepisno. Pogoji: nižja srednja strokovna izobrazba in triletna praksa v administrativnih poslih.
- Plača po uredbi o državnih uslužbenih in dopolnilna plača ter položajni dodatek po odloku ObLO Hrpolje. Prošnje z življenjepisom pošljite ali osebno dostavite občinskemu ljudskemu odboru Hrpolje do 10. septembra 1956.
- Komisija za volitve in imenovanja pri ObLO Hrpolje.

VPISOVANJE NA GLASBENI ŠOLI V KOPRU

Vpisovanje v Glasbeno šolo v Kopru bo od 1. do 5. septembra 1956 dnevno od 9—12 in 14—16 (v nedeljo samo dopoldne). Vpis je obvezen za vse učence, tudi za one, ki so šolo že obiskovali. Prijavnice so na razpolago na Glasbeni šoli, kolkovati pa jih je treba s 30 din državnih in 20 din občinske takse.

V šolskem letu 1956/57 bo na šoli pouk iz klavirja, godal (violina, violončelo, kontrabas), pihal in solopetja, razen tega pa bosta delovala tudi zborovski tečaj in tečaj za harmoniko. Vpis v oba tečaja bo ob istem času.

Ravnateljstvo

Radio KOPER

NEDELJA, 26. VIII.: 9.00 Kmetijska ura; 14.15 Glasba po željah; 15.15 Poročila; 15.20 Glasba po željah (II. del); 15.45 Poje zbor "Svoboda" iz Nove Gorice; 16.10 Promenadni koncert; 19.00 Primorski dnevnik; 19.10 Lahka glasba.

PONEDELJEK, 27. VIII.: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Od melodije do melodije; 14.00 Pesmi in plesi iz naših republik; 14.15 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Zabavne melodije.

TOREK, 28. VIII.: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 — 49' trajna naš operni sestavek; 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Melodije iz filma "Poženi Joe".

SREDA, 29. VIII.: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Od melodije do melodije; 14.00 Borbene pesmi po svetu; 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Češki zvoki.

ČETREK, 30. VIII.: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Zabavna glasba in objave; 14.00 Glasba po željah; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Melodije iz filma "Poženi Joe".

PETEK, 31. VIII.: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Ugani z nami, kaj je to?; 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Dunajski zvoki.

SOBOTA, 1. IX.: 5.45 Vesti; 13.30 Vesti; 13.40 Zdjaj pa enkrat v ritmu... (pisan spored lahke in zabavne glasbe); 14.20 Zabavna glasba in objave; 19.00 Primorski dnevnik; 19.15 Harmonika v ritmu.

Kino

KOPER: 24., 25. in 26. avgusta italijanski film OPROSTI MI; 27. in 28. avgusta češki film DIVJA BARBARA; 29. in 30. avgusta sovjetski barvni film NESMRTNA LJUBIMCA.

IZOLA: 24. in 29. avgusta ameriški film UPOR NA LADJI BAUNTI; 25. in 26. avgusta jugoslovanski film POTNIKI S SPLENDIDA; 27. in 28. avgusta sovjetski barvni film NESMRTNA LJUBIMCA; 30. in 31. avgusta češki film DIVJA BARBARA.

PORTOROŽ: 24. avgusta jugoslovanski film POTNIKI S SPLENDIDA; 26. avgusta jugoslovanski film SOLAJA; 27. avgusta francoski film LJUBIMCA IZ TOLEDA; 29. avgusta italijanski film NERON IN MESALINA.

PIRAN: 24. avgusta francoski film LJUBIMCA IZ TOLEDA; 25. in 26. avgusta ameriški film UPOR NA LADJI BAUNTI; 27. in 28. avgusta jugoslovanski film POTNIKI S SPLENDIDA; 29. in 30. avgusta avstrijski film LAZNIVI ADAM.

SMARJE: 25. avgusta ameriški film KAPETANOV RAJ; 26. avgusta francoski film LJUBIMCA IZ TOLEDA; 29. avgusta češki film DIVJA BARBARA.

SKOFIJE: 25. avgusta ameriški barvni film CIMARRONSKA ROZA; 26. avgusta ameriški film UPOR NA LADJI BAUNTI; 29. avgusta jugoslovanski film POTNIKI S SPLENDIDA.

SEČOVLJE: 25. avgusta ameriški film UPOR NA LADJI BAUNTI; 26. avgusta ameriški film KAPETANOV RAJ; 30. avgusta italijanski film NERON IN MESALINA.

DEKANI: 25. avgusta jugoslovanski film SOLAJA; 26. avgusta ameriški barvni film CIMARRONSKA ROZA.

POSTOJNA: 24., 25. in 26. avgusta ameriški barvni film MOSTIŠČE; 28. in 29. avgusta ameriški film SODNIK TIMBERLEINE.

MALI OGLASI

VELEBLAGOVNICA »FELICE«, Ulica Carducci 41, Trst, Velika izbira delovnih oblek, srajc, pletenih suknjičev — hlač. Prvovrstno blago po najnižjih cenah v Trstu!

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in MOTORNA VOZILA od 45.000 lir naprej dobite pri trvdki MARCON, Trst, ulica Pietà št. 3. — Oglejte se naše zaloge!

SOLIDEN INŽENIR išče sobo v Izoli. Naslov v Upravi za gozdarstvo v Izoli.

SAMOSTOJNA starejša inteligentna gospa išče mesto gospodinje. Naslov v upravi lista.

OBJAVE

Popravni izpiti na ZENSKI OBRATNI ŠOLI V KOPRU bodo dne 27. do 28. avgusta 1956. Vse prizadete naj se javijo dne 27. t. m. ob 8. uri zjutraj v šoli.

Ravnateljstvo

Upraviteljstvo

OSNOVNE ŠOLE V KOPRU obveščajo, da bo v šolskem letu 1956/57 zaradi pomanjkanja učilnic pouk večinoma popoldanski. Starši, ki so dopolne zaposleni in imajo nujne razloge, da bi njihovi otroci morali obiskovati pouk dopoldne, naj takoj predložijo upraviteljstvu šole (od 8. do 9. ure) utemeljene prošnje, ki jih bo reševala posebna komisija.

Upraviteljstvo

(Nadaljevanje s 5. strani)

Portorož - filmsko mesto

eno je tu poleg bolj ali manj znanih, večinoma tujih imen filmskih igralcev in igralcev še naš Stane Sever, prvak ljubljanske Drame, na katerega smo Slovenci upravičeno ponosni. Od Slovencev nastopajo v manjših vlogah še Mila Kacičeva in Metka Bučarjeva ter Marijan in Boris Kralj. Scenarist je arhitekt Mirko Lipužič, kostume pa je nastudiral Nada Souvanova.

Scenarij za film sta napisala novinar Vjekoslav Dobrinčič iz Zagreba in pa Frančišek Cap, ki film režira. Zgodba pripoveduje o mladi Marini iz nekega obmorskega mesteca, ki je v nevihti na morju napravila edino premoženje svoje družine — majhno ribiško barko. Vendar pa je pri tem imela srečo, da jo je rešil mladi in lepi ribič Piero, v katerega se je seveda takoj na smrt zaljubila. Da bi nekako nadoknadila izgubo barke, je kljub odsvetovanju očetovega prijatelja Nikole, ki bi jo rad poročil, šla na delo v soline. Tam pride do dramatičnega zapleta med njo, pohotnim solinskim nadzornikom Albertom in njegovo skrivno ljubico Vido. Krivda za navidezno Vidino nesrečo pade na mlado Marino in šele Piero odkrije, da jo je pravzaprav umoril Albert, krvosede vseh solinarjev. Zdjaj ga bo doletela zaslužena kazen, Marina in Piero pa gresta skupaj lepšim dnevom nasproti. Nekakšen happy end...

Film bo posnet v barvah in po superscope sistemu, ki ima to prednost, da lahko služi za predvajanje kot normalni film ali pa po cinemascope sistemu.

Portorož je torej te dni filmsko mesto. Pečat mu dajejo številni, največ nemški avtomobili, ki vse dni parkirajo okoli portoroških skladišč piranskih solin, ali pa se gnetejo na vrtu in avtoriscu raiace hotela. Vsekakor je res, da so prav filmski ljudje največ doprinesli, da je to naše najlepše obmorsko letovišče letos zažvelo pravo turistično življenje...

rb

Portorož je torej te dni filmsko mesto. Pečat mu dajejo številni, največ nemški avtomobili, ki vse dni parkirajo okoli portoroških skladišč piranskih solin, ali pa se gnetejo na vrtu in avtoriscu raiace hotela. Vsekakor je res, da so prav filmski ljudje največ doprinesli, da je to naše najlepše obmorsko letovišče letos zažvelo pravo turistično življenje...

Tedenska prometna kronika

Z MOTORJEM V OBCESTNI KAMEN

V nedeljo popoldne se je neki motorist iz doslej še neugotovljenih razlogov zaletel v naselju Dolenje v občestni kamen. Dobil je hujše poškodbe in so ga takoj prepepeljali v ljubljansko bolnišnico. Na motornem kolesu so ocenili za okrog 30.000 din škodo.

NEPREVIDEN PEŠEC

V Ilirski Bistrici je padla zaradi nepazljivosti pri prečkanju ceste pod osebni avtomobil gospodinja Jelena Lakič. Čeprav je voznik vozilo skoraj na mestu ustavil, jo je blatnik odbil na cesto. K sreči je utrpela le lažje odrgnine.

NA RAVNI CESTI SE JE PREVRNIL

V Razdrtem hotel prehiteli z osebnim avtomobilom Tržčan Igor Gruden traktor. Pri tem je prehitro zavil na desno, avtomobil je začelo zanašati, da je Gruden izgubil oblast nad volanom in se z avtomobilom vred prevrnil na levo stran ceste. Na avtomobilu je večja materialna škoda, voznik in sopotnik Andro Čok pa sta ostala skoraj nepoškodovana.

V VPREGO JE TRČIL

Sofer tovornega avtomobila iz Buj, Mirand Benčič, je v Skočjanu pri Kopru v soboto popoldne zaradi nepravilne vožnje pri prehitovanju trčil v vprežni voz in ga vlekli 16 metrov od kraja nesreče. 67-letni Anton Markovič iz Izole je pri tem padel z voza, vendar se ni poškodoval. Lažje ranjen je bil le konj, škoda na obeh vozilih pa cenijo na 3.000 dinarjev. Skoraj nerazumljivo je, kako je prišlo na osem metrov široki cesti do nesreče.

VINJEN KOLESAR POVZROČIL NESREČO

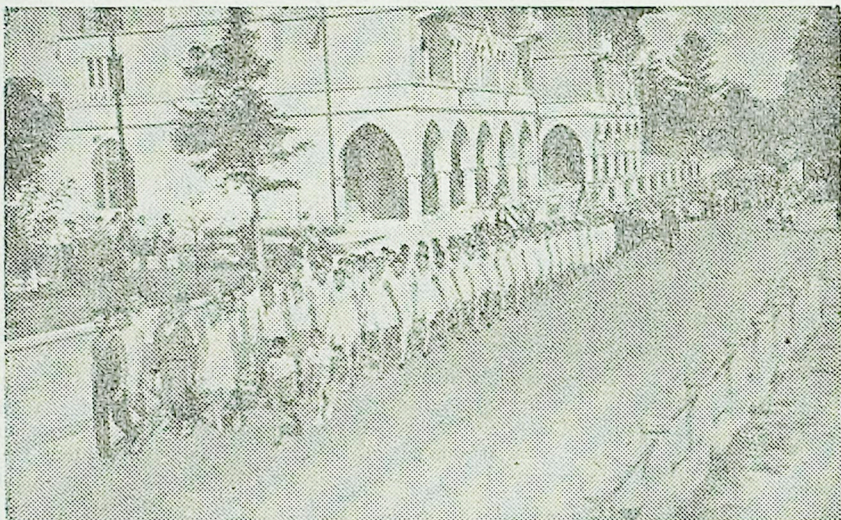
Na Nabrežju JLA v Kopru je neki kolesar v soboto popoldne v vinjenem stanju in ne da bi se prepričal, če je cesta prosta, spremenil smer vožnje. Vtem je za njim privozil avtomobil, trčil vanj, vendar pa je nezdoga ostala brez hujših posledic. Kolesar se bo moral zaradi neprevidnosti zagovarjati pred sodnikom za prekrške.

GUMA MU JE POČILA

V bližini Skofjaj je motoristu Oktaviju Brajniku iz Bodihe v nedeljo počila guma na zadnjem kolesu. Brajnik je izgubil ravnotežje in se pri padcu z motorja huje poškodoval. Odpegljali so ga v izolsko bolnišnico.

MED VOZNO ODLETELO KOLO

Med Sežano in Merčami je pred dnevi med vožnjo odletelo kolo poltovornega avtomobila, ki ga je upravljal Marijan Ivančič iz Sežane. Avtomobil se je zaradi tega zaletel v kamenit zid. Človeških žrtev ni bilo, škoda pa cenijo na okrog 30.000 din.

Telovadna vrsta Partizana v Ilirski Bistrici v paradi na II. mladinskem festivalu minuli teden.

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE ILIRIJE V KOPRU

Koprski odbojkarji so imeli te dni v gosteh odbojarsko ekipo ljubljanske Ilirije, ki sodi med najmočnejše v Sloveniji. Prvo srečanje je bilo v Portorožu, drugo pa v Kopru. V obeh tekmah so gostje prepričljivo zmagali s 3:0 (15:4, 15:7, 15:2 in 15:3, 15:6, 15:8). Visok poraz domačinov je zakrivilo predvsem pomanjkanje rutine in sistema. Koprčani so bili v posameznih setih celo v vodstvu, potem pa so izgubljali točko za točko z netočnim serviranjem, s pošiljaljem druge žoge čez mrežo, z nespretnim blokiranjem, predvsem pa zaradi tega, ker niso svoj sistem igre prilagodili nasprotnikovemu sistemu četrtega igralca na mreži. Vse te stvari pa je seveda treba proučiti na treningih. Koprčani imajo nedvomno solidno in močno ekipo, ki je že marsikomu delala preglavice. Do večjih uspehov pa ne bodo prišli, dokler ne bodo začeli sistematično vežbati in vnašati v svojo igro elemente moderne odbojke. Na obeh srečanjih so nastopili v moštvo Kopra tudi nekateri mladinci, ki so se odlično izkazali. Zlasti je treba omeniti Kastelica in Jakomina. Prav tem mladincem je treba posvetiti vso pozornost, saj imajo vse pogoje, da se razvijejo v odlične igralce. Društvo bo moralo torej prej ali slej misliti na strokovnega vodjo, ki bo vodil treninge in uvajal sistematičnost v igro.

V okviru dvoboja moških ekip sta se pomerili tudi ženski ekipi Ilirije in Kopra. Ljubljankanke so zmagale s 3:0 (15:8, 15:7, 15:9). Rezultat predstavlja vsekakor uspeh za Koprčanke, saj je bila to njihova prva tekma, hkrati pa so nastopile brez svoje najboljšje igralske Pregljeve. Koprčanke so bile v vseh treh setih v vodstvu in so izgubile predvsem zaradi pomanjkanja rutine. To srečanje nas je opozorilo, da bi morali ženski odbojki v okraju posvetiti več pozornosti ter organizirati razna tekmovanja. Na ta način bi popularizirali odbojko med žensko mladino in izboljšali kvaliteto. Seveda pa morajo tudi žene in mladinke pokazati več zanimanja za organizirano delo.

v sili. Prihodnje leto bodo namreč tekmovanje izpopolnili s številnimi predtekmovanji v okviru občin. Prvaki občin se bodo nato srečali na skupnem turnirju: šest prvoplasiranih bo igralo po liga-sistemu, trije pa bodo izpadli. Okrajna športna zveza v Kopru je razpisala pokale za prvake občin, kakor tudi za pokalnega prvaka okraja. Pokal dobi v trajno last moštvo, ki ga osvoji trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. Prav bi bilo, da bi občine že zdaj začele s pripravami za pokalne turnirje, ki bi bili dvakrat na leto (pomladi in jeseni) in ki naj bi se jih udeležilo čim večjo število moštev s področja občin.

RIBIŠKA ŠOLA V PIRANU

razpisuje

NATEČAJ ZA SPREJEM GOJENCEV

Ribiška šola ima ribiški odsek in odsek za motoriste.

Solanje traja 2 leti. Po končanem šolanju, enoletni praksi na ribiških ladjah in po uspešno opravljenem izpitu postanejo absolventi Ribiške šole ribiči, odnosno motoristi na ribiških ladjah. Po večletni praksi pa lahko dosežejo naziv ribiča-svetilca, vodje ribolova, brodogodje ribiške ladje, vodje motorja itd.

Pogoji za sprejem učenca so:

1. da je odslužil vojaško obveznost,
2. da je telesno in duševno zdrav,
3. da je dovršil osnovno šolo,
4. da je v javnem življenju nepoporečen.

Prošnji, kolkovani s 30 din, je treba priložiti:

1. zadnje šolsko spričevalo,
  2. rojstni list,
  3. potrdilo o reguliranju vojaške obveznosti,
  4. potrdilo o imovinskem stanju.
- Prošnje naslovite na upravo Ribiške šole v Piranu do 1. IX. 1956. Pričetek šole bo 1. X. 1956, pred pričetkom pouka pa bo še zdravniški pregled.

Šola ima svoj internat, v katerem je učenecm zagotovljeno brezplačno vzdrževanje.

Ravnateljstvo Pomorske srednje šole v Piranu.

Podvodni bicikel

Pred kratkim so zgradili v Ameriki podmornico na pedale. Po obliki je precej podobna reaktivnemu letalu. Dolga je nekaj več kot 4 metre, široka pol metra, visoka en meter in ni težja kakor 177 kilogramov. V njej je prostora za dva člana posadke, ki lahko izmenoma vrtita pedale. Podmornica je torej kaj preprosta in razvije hitrost do deset kilometrov na uro. To je idealna priprava za podmorska raziskovanja, za iskanje potopljenih ladij in za pod-

morski lov. Podmornica na pedale je zelo ceneno in hitro sredstvo za gibanje pod vodo in dostopno ljubiteljem podmorskega lova. Minisub, tako ji namreč pravijo, lahko opremijo tudi z majhnim akumulatorskim motorjem.

ALUMINIJASTA LADJA

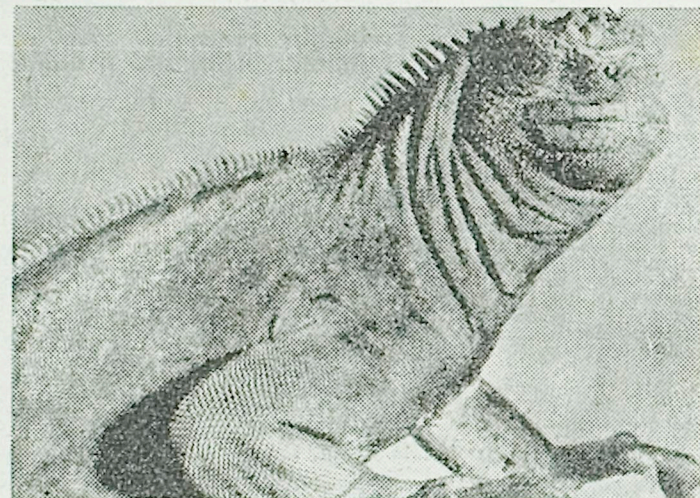
V Veliki Britaniji so naredili načrte za preocean-sko ladjo, ki bo imela vse konstrukcije, ki so običajno narejene iz železa, aluminijaste. Ta ladja ne bo majhna, imela bo svojih 40.000 ton in bo lahko prevalila pot od Anglije do Avstralije v treh tednih, kar je za polnih sedem dni manj, kakor sedaj.

RIBIŠKA LOPATA

Zivimo v času, ko že skoraj vsaki stvari jemljemo njeno romantiko. Pred nedavnim so patentirali v Ameriki izum, ki bo kaj kmalu izpodrinil ribiško mrežo in trnek. To je mehanična lopata, ki je namenjena predvsem za lov na tune. To vrsto rib lovijo tako, da jo zapro v zaliv in počakajo, da izplove na površino. Tedaj se zažene mednje »lopata«, to je ladjica, ki ima na sprednjem delu rešetasto zajemalko; ta dviga ribe iz vode in jih meče v poseben banjast prostor. Zetev s tem strojem ni samo zelo hitra, ampak tudi zelo temeljita.

Ta črna štoklja živi v živalskem vrtu v Miamiu. Pred časom si je zlomila kljun in bi bila zaradi te nesreče obsojena na smrt, če se ne bi nekdo domislil nekaj originalnega. Na preostanek njenega kljuna ji je z vijaki pritržil kljun iz aluminija.

Pogled na to žival ni najbrž nič manj strašen, kakor je grozno neno znanstveno ime — *Amblyrhynchus christatus*. To je neka vrsta krokodilov, ki žive samo na otočju Galapagos v Tihem oceanu. Pred kratkim so enega pripeljali z letalom v newyorški živalski vrt.

Nalovili so nekaj eksotičnih živali in jih vkredujejo v letalo, da jih odpelje v newyorški živalski vrt. Na sliki vidite tudi znanega krotitelja Arnolda Showmana, ki bo tem štirinožnim potnikom steward med dolgim poletom iz Afrike v Severno Ameriko.

SADJE V PLINU

Na kalifornijski univerzi se delali uspešne poskuse z novim načinom ohranitve sadja pred gnitjem. Novost je v tem, da uporabljajo plinsko komoro, ki je od vseh dosedanjih načinov najcenejša pa tudi veliko bolj učinkovita. V odprtino v zaboju spustijo plin; s pomočjo vlage se naredi okrog vsakega sadeža zaščitni omot soli. Ta plin ne spremeni sadju niti barve niti okusa, znanstveniki pa tudi trdijo, da plin ne uničuje vitaminov in da ni takšno konzerviranje ljudem niti najmanj škodljivo.

TELEVIZIJSKI POLICAJI

V Ameriki so pred kratkim prvič uvedli televizijo v kriminalistične namene. V velikih prodajalnicah so postavili zamaskirane televizijske kamere. Televizijski aparati so postavljeni na tistih nepreglednih delih trgovine, kjer največkrat kaj zmanjka. Ves promet opazujejo policaji pred televizijskimi sprejemniki. Na ta način tatove ni težko prijati. Novost res ni kdove kako poceni, vendar se pa zelo splača, saj so n. pr. v neki trgovini v Philadelphiji pokradli na leto za okrog 30.000 dolarjev blaga.

KLAVIR IN HARMONIKA

Neki sovjetski strokovnjak za harmonike je izdelal glasbilo, ki mu je dal ime »estradión«. Ta instrument je lahko hkrati klavir in harmonika. Na eni strani ima skoraj popolno klavirsko klaviaturo, na drugi strani pa podobno klaviaturo za base. Da bi lahko razvrstil toliko tipk na tako majhnem prostoru, jih je izumitelj postavil v dve vrsti, kakor pri orgljah. Po mnenju strokovnjakov nudi »estradión« veliko možnosti tako komponistom, kakor tudi izvajalcem, saj bodo le-ti lahko z eno roko dosegli akord dveh oktav.

To kar počenjata ta dva slona, je le igra, ki pa je bolj privlačna gledalcem, kakor pa tekmovalcema. Slona zvežeta svoja rila v voz in skušata drug drugega potegniti čez ograjo. Ta nekrvolčni šport je doma v Indiji.

Shaw in črnogorski šoferji

O črnogorskih cestah in šoferjih pripovedujejo mnogo zgodb in ankdot, najbolj znan je pa pa doživljaj z angleškim pisateljem Bernardom Shawom.

Ko je prišel Bernard Shaw leta 1937 s svojim »Rolls-royce« v Cetinje, se je okrog njegovega avtomobila takoj zbralo več ljudi. Začeli so strokovnjaško otipavati kolesa.

— Čemu se čudijo ti ljudje?, je vprašal Shaw svojega spremljevalca.

— Šoferji, — je ravnodušno zamahnil z roko spremljevalec.

— Dober avtomobil? — se je pozanimal veliki dramatik.

— Ih, ko bi imel takšnega, — je rekel eden izmed prisotnih, — se upam priti v eni uri do Kotora.

Bernard Shaw ni poznal niti črnogorskih cest niti vrtil čr-

nogorskih šoferjev; bil pa je razpoložen in je predlagal šoferju, naj ga pelje do Kotora in nazaj. Na tej progi, ki je dolga 48 km, znaša višinska razlika več kakor tisoč metrov. Velikemu pisatelju se bržda ni zdelo, da bi pomenila 48 km dolga prega kdove kakšen podvig.

Črnogorskemu šoferju, ki je bil vajen Fordove škatle, so kar rasla krila, ko je sedel za volan »Rolls-roycea«. Avtomobil je zdrvel; plesal je po ostrih ovinkih in drvel čisto po robu prepada. Kotorski zaliv v globini se je zdel kakor risba na zemljevidu. Bernarda Shawa je metalo iz enega kota v drugega; venomer je pričakoval, da se bo šofer zdaj zdaj zmotil in bo avtomobil odneslo v prepad.

Po štiridesetminutni vožnji, ki se je zdelo Shawu daljša od večnosti, se je avtomobil le ustavil pred mestnimi vrati v Kotoru.

— Se nikdar nisem videl bolj nevarnih cest na svetu, pa tudi boljših šoferjev ne — je rekel Shaw in stisnil šoferju roko. Toda takoj, še zmerom ves blede, je dodal:

— Vendar vas prosim, da za nazaj grede prepustite volan mojemu šoferju!

SINTETIČNA KAVA

Neki Holanec je naredil Braziliji pravo medvedjo uslugo — uspelo mu je najti formulo za umetno pravo kavo. Ta recept je star že kakih šest mesecev in ga je šele pred nedavnim odkupil neki industrialec. V tovarni izdelana kava se niti najmanj ne razlikuje od tiste, ki zraste na plantažah.

Američani imajo včasih naravnost paničen strah pred tem, da bi ne bili popularni, zato se nikar ne čudite, da je pri njih toliko stvari nenavadnih. Pred časom so izumili smuči za po vodi, zdaj so se pa spomnili, da bi ne bilo napak, če bi nanje pritržili še lesenega konja.

Film »Vojna in mir« bo vsak čas končan. Za sedaj vedo povedati o njem le nekaj števil. Vsak dan dela na njem stane povprečno 13 milijonov lir. Dolg bo 5000 metrov, predstava bo trajala torej kake štiri ure. Na naši sliki vidite eno izmed zadnjih scen — smrt Andreja. Nataša Rostovo igra Audrey Hepburn, Andreja pa njen mož Mel Ferrer.

ERNEST HEMINGWAY:
Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

»Kaj pa s hrano, tenente? Ko se zadeva začne, ne bomo imeli priložnosti jesti.«
»Pojdem pogledat,« sem rekel.
»Želite, da ostanemo tu, ali pa smemo pogledati malo naokrog?«
»Bolje, da ostanete tu.«
Vrnil sem se v majorjev rov; major mi je dejal, da bo poljska kuhinja z nami in da bodo šoferji lahko prišli po svojo hrano. Če nimajo menažh, jim jih bo on posodil. Odvrnil sem mu, da menim, da jih imajo.
Vrnil sem se in rekel šoferjem, da pridem ponje, brž ko bo dospela hrana. Manera je dejal, da upa, da bo prišla, preden se začne bombardiranje. Močali so, dokler nisem odšel. Bili so sami mehaniki in so sovražili vojno.
Stopil sem ven, da pogledam avtomobile in vidim, kaj se dogaja, potem pa sem se vrnil in se usedel v rov skupaj s štirimi šoferji. Sedeli smo na zemlji, naslonjeni na steno, in kadili. Zunaj je bil že skoraj mrak. Zemlja v rovu je bila topla in suha in naslonil sem se z rameni na steno; tako sem sedel na trtici in počival.
»Kdo bo napadel?« je vprašal Gavuzzi.
»Bersaljeri.«
»Sami bersaljeri?«
»Tako se mi zdi.«

»Tu ni dovolj čet za pravi napad.«
»Najbrž hočejo odvrniti pozornost od tam, kjer bo zares pravi napad.«
»Ali ljudje vedo, koga napadajo?«
»Mislim, da ne.«
»Seveda ne vedo,« je rekel Manera. »Če bi vedeli, ne bi napadali.«
»Kaj še, napadali bi,« je rekel Passini. »Bersaljeri so tepci.«
»Hrabri in disciplinarni so,« sem rekel.
»Čez prsi imajo kar dobro mero in zdravja jim ne manjka.«
»A vseeno so tepci.«
»Granatijeri so visoki,« je rekel Manera. Bila je šala. Vsi so se smejali.
»Ali ste bili, tenente, zraven, ko niso hoteli iti v napad in so vsakega desetega ustrelili?«
»Ne.«
»To je resnica. Pozneje so jih postavili v vrsto in so vzeli vsakega desetega. Karabinjeri so jih postrelili.«
»Karabinjeri,« je rekel Passini in pljunil na tla. »Toda tisti grenadirji, ki merijo vsi čez meter osemdeset! Niso hoteli iti v napad.«
»Če nihče ne bi hotel iti v napad, bi se vojna končala,« je rekel Manera.
»Z granatijeri pa ni bilo tako. Strah jih je bilo. Vsi oficirji so bili iz samih dobrih družin.«
»Nekateri oficirji so šli sami.«
»Neki narednik je ustrelil dva oficirja, ki nista hotela iti naprej.«
»Nekatere čete so šle.«
»Tistih, ki so šli naprej, niso postavili v vrsto, ko so jemali vsakega desetega.«
»Eden izmed tistih, ki so jih postrelili karabinjeri, je iz mojega kraja,« je rekel Passini. »Bil je krepak, visok in eleganten fant, zato je bil pri granatijerih. Vselej v Rimu. Vselej z dekleti. Vselej s karabinjeri.« Nasmehnil se je. »Zdaj stoji pred njihovo hišo stražar z nasajenim bajonetom

in nihče ne sme obiskati njegove matere, očeta in sestru. In njegovemu očetu so vzeli državljanske pravice in ne sme niti voliti. Vsi so brez sleherne zakonske zaščite. Vsakdo lahko razpolaga z njihovim imetjem.«
»Če ne bi bilo tega, kar čaka njihove družine, bi nihče ne šel v napad.«
»Bi. Alpinci bi šli. Tudi V. E. bi šli.« Nekaj bersaljerov prav tako.
»Tudi bersaljeri so jo ucvrli. Zdaj poskušajo to pozabiti.«
»Vi ne bi smeli dopustiti, da tako govorimo, tenete. Evviva l'esercito!« je porogljivo rekel Passini.
»Vem, kaj govorite,« sem dejal. »Toda dokler vozite svoje avtomobile in se vedete —«
»... in dokler ne govorite tako, da bi vas slišali drugi oficirji,« je zaključil Manera.
»Prepričan sem, da je treba vojno končati,« sem rekel. Bilo bi samo huje, če bi se ena stran nehala bojevati.
»Huje ne more biti,« je spoštljivo rekel Passini. »Ni hujskega, kot je vojna.«
»Poraz je še hujski.«
»Ne verjamem,« je še zmeraj spoštljivo rekel Passini.
»Kaj pa je poraz? Greš pač domov.«
»Potem pridejo za tabo. Vzamejo ti hišo. Vzamejo ti sestre.«
»Ne verjamem,« je rekel Passini. »Ne morejo storiti tega vsakomur. Naj vsak brani svojo hišo! Naj vsakdo varuje svoje sestre v hiši!«
»Obesijo te. Pridejo in te spet napravijo za soldata. Toda ne v bojniški četi, marveč v pešadiji.«
»Vseh ne morejo obesiti.«
»Tuja država ne more napraviti iz tebe vojaka,« je rekel Manera. »Pri prvi bitki jo vsi pobrišejo.«

* Posebni napadalni oddelki, ki so njihovi pripadniki nosili na rokavih V. E. (Vittorio Emanuele).
** Zivela armada! (ital.) — (Op. prev.).